

REGIONAAL JAARVERSLAG 2016-2017

Verzuim en voortijdig schoolverlaten

Verzorgd door de medewerkers leerplicht & RMC uit Achtkarspelen, Heerenveen, Ooststellingwerf, Opsterland, Smallingerland, Tytsjerksteradiel & Weststellingwerf

IEDERE JONGERE EEN GOED VOORBEREIDE START!

Een goed begin is het halve werk. Een bekend cliché, maar meestal oh zo waar. Jongeren met een afgeronde schoolopleiding staan sterker op de arbeidsmarkt, worden minder vaak werkloos en komen minder vaak voor in de criminaliteitscijfers, zo blijkt uit onderzoek. Alle belang dus om te investeren in een goed begin: een goed voorbereide start.

In regio De Friese Wouden zijn de medewerkers leerplicht & RMC dagelijks betrokken bij deze start. Van leerlingenadministratie tot leerplichtambtenaren en van rmc-trajectbegeleiders tot beleidsmedewerkers. Iedereen draagt zijn of haar steentje bij om ervoor te zorgen dat alle jongeren in onze gemeenten goed voorbereid van start gaan. Wat zij precies doen? En voor welke jongeren? U leest het in dit jaarverslag.

Als wethouder van de centrumgemeente ben ik trots op de inzet van deze medewerkers en de resultaten die zij hierbij boeken, altijd mét oog voor de jeugdige.

Ron van der Leek
Wethouder Onderwijs
Gemeente Smallingerland

INHOUD

1	2	3	4	5	6	7
Terugblik op 2016-2017	Basiscijfers gemeenten	Leerplicht	RMC	Landelijke telling	Terugblik acties 2017	Regionaal programma
Pagina 3-7	Pagina 8-9	Pagina 10-21	Pagina 22-29	Pagina 30-31	Pagina 32-33	Pagina 34-35

Wettelijk kader

Ieder kind heeft recht op onderwijs en de plicht om onderwijs te volgen. Daartoe is de Leerplichtwet vastgesteld in 1969. De Leerplichtwet waarborgt dat alle jeugdigen in Nederland aan het onderwijs kunnen en zullen deelnemen. Het toezicht en naleving van de Leerplichtwet is opgedragen aan het College van Burgemeester en Wethouders van gemeenten. In de onderwijswetgeving is op 6 december 2001 een aantal artikelen opgenomen over voortijdig schoolverlaten en de Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (hierna: RMC). In deze artikelen is de definitie van voortijdig schoolverlaten, de meldingsplicht van het onderwijs en de verantwoordelijkheid van gemeenten vastgelegd.

- Leerplicht: 5 tot het schooljaar waar in iemand 16 jaar wordt.
- Startkwalificatie: een diploma op havo, vwo of mbo-2 niveau of hoger.
- Kwalificatieplicht: 16 tot 18 jaar (verplichting tot het volgen van onderwijs tot een startkwalificatie is gehaald).
- RMC: jongeren van 18 tot 23 jaar, die nog geen startkwalificatie hebben gehaald.

Het belang van de (regionale) aanpak van verzuim en voortijdig schoolverlaten

Leerlingen die veel verzuimen, lopen een groter risico het onderwijs zonder startkwalificatie te verlaten. Jongeren met een startkwalificatie verdubbelen de kans op werk en komen vijf keer minder vaak voor in criminaliteitscijfers. De (noordelijke) arbeidsmarkt verandert en stelt steeds hogere eisen aan werknemers. Jongeren die momenteel nog wel 'zonder diploma aan de bak komen' lukt dit hoogstwaarschijnlijk in de toekomst niet meer. Zij zullen dan een beroep doen op een bijstandsuitkering. Daarom is een startkwalificatie voor alle jongeren belangrijk.

In de regio De Friese Wouden wordt door de gemeenten en de Regionaal Meld- en Coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten (verder te noemen het RMC) het leerplicht- en rmc-beleid gezamenlijk ontwikkeld en uitgevoerd. Voor elke gemeente geldt immers dat leerlingen onderwijs kunnen volgen in buurgemeenten. De zogeheten schoolgemeenten voeren een taak uit voor leerlingen uit de omliggende woongemeenten. En dan is het bijzonder handig dat we een eenduidige werkwijze hanteren. Dit geldt voor de aanpak van verzuim en voortijdig schoolverlaten, het verlenen van vrijstellingen en voor het samenwerken met de ketenpartners in onderwijs, zorg, werk en inkomen.

Onze opdracht

Onze opdracht is onveranderd: 'Alle jongeren in regio de Friese Wouden goed voorbereid van start.' Alle medewerkers van leerplicht en RMC dragen bij aan deze doelstelling door pro-actief in te zetten op:

1. het verminderen en bestrijden van verzuim en voortijdig schoolverlaten. Hiervoor worden preventieve en curatieve acties ingezet. Verzuimers en voortijdig schoolverlaters worden begeleid en gemotiveerd om volgens lesrooster naar school te gaan. Jongeren zonder startkwalificatie worden gevolgd en begeleid tot het moment dat ze 23 jaar zijn.
2. het leveren van een bijdrage aan de optimale ontwikkeling/ontplooiing van jeugdigen. De medewerkers van leerplicht en de rmc-functie monitoren of de doelgroep de opleiding volgt die bij hen past.
3. het ondersteunen van leerlingen bij het oplossen van problemen bij de overgang tussen onderwijsinstellingen (horizontaal en verticaal).
4. het proberen te voorkomen dat jeugdigen terugvallen naar een voor hen niet passend opleidingsniveau (afstromen)
5. het signaleren van problemen bij leerlingen waaronder "jongeren in een kwetsbare positie" en doorverwijzing naar bijvoorbeeld professionals van de afdeling Participatie, de gebiedsteams, het CJG en WMO. Het doel hiervan is dat de jongeren hun onderwijscarrière afronden en een soepele overstap maken naar een vervolgopleiding, werk of dagbesteding. In veel gevallen moet voor hen, naast begeleiding voor en tijdens die, inzet van adequate zorg en participatie worden georganiseerd.
6. het bevorderen van optimale participatie van jeugdigen in onze samenleving en uiteindelijke deelname op de arbeidsmarkt.

In regio De Friese Wouden hanteren we hierbij de volgende uitgangspunten:

- leerplicht richt zich zowel op preventie als op handhaving; beide rollen zijn even belangrijk;
- rmc heeft zowel preventieve als curatieve taken; beide zijn even belangrijk;
- investeren in jongeren en het behalen van een startkwalificatie loont, zowel in economisch als in maatschappelijk opzicht;
- een regionale aanpak verzuim en voortijdig schoolverlaten - met een gemeenschappelijk referentiekader en uniforme werkwijze en werkprocessen - versterkt de kwaliteit van het werk van de leerplichtambtenaren en rmc-trajectbegeleiders;
- de gemeenten hanteren een uniforme ambtsinstructie;
- de gemeenten zorgen voor voldoende formatie om alle taken te kunnen uitvoeren.

TERUGBLIK OP 2016-2017

Studiemiddag nieuwe definities leerplicht

De leerplichtdefinities rondom verzuim zijn veranderd. In schooljaar 2016/2017 is voor het eerst op de nieuwe manier geregistreerd. Een opvallende verandering is het nieuwe begrip "overig verzuim" dat in de plaats komt van beginnend verzuim & signaal verzuim. Daarnaast is de definitie rondom thuiszitters uitgebreid. Vanaf nu vallen ook jongeren zonder schoolinschrijving (de zogeheten absoluut verzuimers) onder dit begrip.

Op 3 juli hebben we een regionale bijeenkomst rondom de nieuwe definities georganiseerd. Carolien de Bruin (juriste gespecialiseerd in leerplicht) en Peter Rikens (DUO) hebben een presentatie gegeven en vragen beantwoord.

Hoewel het een leerzame en succesvolle bijeenkomst was, blijven er vraagstukken over rondom de definities. Hoe zorgen we er met elkaar voor dat we hetzelfde hanteren? Inmiddels zijn enkele nadere afspraken gemaakt in de regio. De komende tijd blijft het onderwerp op de agenda's van de regionale overleggen administratie, leerplicht en beleid.

Samen in actie voor thuiszitters: Regionale kerngroep Thuiszitters De Friese Wouden

In 2016 is een Fries protocol en een regionaal protocol rondom de aanpak van thuiszitters vastgesteld. Een van de acties die hier uit volgt was het instellen van een kerngroep thuiszitters. Halverwege schooljaar 2016/2017 is de regionale kerngroep thuiszitters in regio De Friese Wouden van start gegaan. Deze kerngroep bestaat uit vertegenwoordiging vanuit het onderwijs (samenwerkingsverbanden primair & voortgezet onderwijs & het mbo) en vertegenwoordiging vanuit de gemeente (leerplicht, onderwijsbeleid & RMC).

De kerngroep is in 2016/2017 twee maal bijeengekomen. Doel is om vier maal per jaar bijeen te komen, maar we zijn pas gestart in de tweede helft van het schooljaar.

Tijdens de bijeenkomsten van de regionale kerngroep draait het om alle 'thuiszitters' gezamenlijk in beeld te brengen. Daarom worden de kinderen/jongeren die bij het onderwijs bekend zijn, vergeleken met de kinderen/jongeren die bij de leerplichtambtenaren bekend zijn. Er worden concrete acties afgesproken om samenwerking te stimuleren. Daarnaast wordt gezamenlijk nagedacht over andere categorieën thuiszitters, zoals jongeren die langdurig ziek (lichamelijk of psychisch) zijn. Zij zijn weliswaar geoorloofd afwezig, vallen daardoor niet onder de definitie, maar volgen gedurende lange tijd geen onderwijs. Ook dit is een zorgelijke groep. In schooljaar 2017/2018 gaan we verder met deze thema's.

Nieuwe doelgroep RMC nu ook bijna wettelijk geregeld...

Al eerder kondigde de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap het aan: een nieuwe doelgroep voor het RMC. Het gaat dan om de zogeheten "jongeren in een kwetsbare positie". Dit zijn jongeren die afkomstig zijn van het vmbo bb, pro, vso of entree-onderwijs, die een overstap maken richting vervolgonderwijs, de arbeidsmarkt etc.

De RMC-functie krijgt 2 opdrachten:

1. Jongeren afkomstig van het praktijkonderwijs & voortgezet speciaal onderwijs monitoren tot 23 jaar en de juiste hulp inschakelen voor deze jongeren als dat nodig is, en;
2. Voor de gehele doelgroep "in een kwetsbare positie" zorgen voor een regionaal sluitend vangnet.

Regeling & Wetsvoorstel

Eind 2016 verscheen de regeling rondom het nieuwe regionale programma, waarin deze nieuwe doelgroep wordt beschreven.

Begin 2017 stond er een wetsvoorstel ter consultatie online, die de wettelijke grondslag voor deze nieuwe taken regelt. Het wetsvoorstel zorgt voor een wettelijke basis voor onderwijsinstellingen en gemeenten om de aanpak van voortijdig schoolverlaten voort te zetten. Het wetsvoorstel biedt de randvoorwaarden voor deze partijen om een regionaal sluitend vangnet voor vsv'ers en jongeren in een kwetsbare positie te creëren. Daarnaast zorgt het wetsvoorstel ervoor dat mbo-instellingen de aansluiting vinden bij het overleg tussen gemeenten en samenwerkingsverbanden passend onderwijs voor het vo.

Vanuit RMC De Friese Wouden is meegedaan aan de internetconsultatie. Het wetsvoorstel is inmiddels door de Raad van State behandeld, en zal vermoedelijk in het najaar 2017/voorjaar 2018 worden behandeld in de Staten-Generaal.

Nieuwe manier van verantwoording aan het Ministerie

Door de uitbreiding van de RMC-functie wordt ook de Effectrapportage aangepast. (In de Effectrapportage legt de rmc-functie verantwoording af aan het Ministerie van OCW). De nieuwe effectrapportage is inmiddels via een regeling vastgesteld. Over schooljaar 2017-2018 zal voor het eerst de nieuwe effectrapportage moeten worden ingevuld. De medewerkers van de rmc-functie zijn druk bezig om hierop te anticiperen.

Wat doen we in regio De Friese Wouden voor deze doelgroep?

In vorige jaarverslagen & nieuwsbrieven berichten we u al over de verkenning naar deze 'deels' nieuwe doelgroep. De beleidsmakers van de rmc-functie hebben gesprekken gevoerd op de scholen, een analyse gemaakt en uiteindelijk is door de rmc-functie een pilot 'rmc-overstapcoach' gestart. De resultaten zijn gebruikt voor het nieuwe project 'Take the next step' dat wordt gefinancierd uit het regionale programma.

Take the next step

Benieuwd welke acties we in De Friese Wouden inzetten voor deze nieuwe doelgroep? U vindt het in hoofdstuk 7 over het regionale programma.

Kick-off Regionaal Programma 2017-2020

Op 19 april 2017 werd de Kick-off van regionale maatregelen voortijdig schoolverlaten en jongeren in kwetsbare positie georganiseerd in De Buorskip in Beetsterzwaag. Een uniek congres dat aan ruim 100 professionals uit gemeenten (sociale zaken en gebiedsteams) en onderwijs alle kennis en handvatten bood om aan de slag te gaan met de nieuwe maatregelen. De maatregelen zijn opgesteld voor het reduceren van voortijdig schoolverlaten en het creëren van een vangnet voor jongeren in een kwetsbare positie. De bijzondere middag werd afgesloten door spreker Leo Bormans, ambassadeur van geluk en levenskwaliteit. Benieuwd naar de inhoud van het nieuwe programma? Kijk dan in hoofdstuk 7.

Regionale werkprocessen af: nu digitaal!

Waarom regionale werkprocessen?

Volgens artikel 16, lid 4 van de Leerplichtwet 1969 is aan het college opgedragen een instructie vast te stellen voor de medewerker leerplicht/RMC. Hierin wordt vermeld hoe de wettelijke taken die de gemeente zijn opgelegd moeten worden uitgevoerd. Ook dient aangegeven te worden hoe overleg wordt gepleegd met de leerplichtambtenaren in de omliggende gemeenten en met welke instanties bij de uitvoering van de taken moet worden samengewerkt.

Hoe de wettelijke taken worden uitgevoerd, worden in onze regio beschreven in de werkprocessen.

Wat is een werkproces?

Samen met de betrokkenen uit de regio zijn er verschillende werkprocessen opgesteld. Dit zijn eigenlijk stappenplannen over hoe je moet handelen bij een bepaald type melding.

Hoe pak je het aan bij luxe verzuim of bij het afgeven van een vrijstelling? Welke stappen volg je? Wat doet de administratie, de leerplichtambtenaar en wat te doen bij knelpunten? De werkprocessen zijn digitaal te raadplegen via een interne beveiligde site. Zo zijn ze gemakkelijk up-to-date te houden. Daarnaast zijn standaardbrieven of aanvullende informatie direct te uploaden. Door de collega's administratie, leerplicht en RMC wordt dit als zeer handig ervaren.

Het vastleggen van de werkprocessen was een enorme klus. Zowel beleidsmedewerkers, administratiemedewerkers, leerplichtambtenaren en rmc-trajectbegeleiders hebben meegeholpen. Dit heeft ze vele uren & overleg met alle betrokkenen gekost. We zijn erg verheugd dat de werkprocessen (voorlopig) af zijn. De werkprocessen zijn gemaakt met het programma Bizagi, waardoor zij op elke device te raadplegen zijn.

Website www.rmcdiefriesewouden.nl in een nieuw jasje

De website www.rmcdiefriesewouden.nl is vernieuwd. Bezoekers van de site vinden nu informatie op maat. De informatie is toegespitst op jongeren, ouders en professionals. Daarnaast is onze contactinformatie van een persoonlijke touch voorzien, door het toevoegen van een foto. Hiermee hopen wij de drempel te verlagen voor jongeren & ouders bij het contact met onze medewerkers.

Ingrado Noord Bijeenkomst

Ingrado is de landelijke branchevereniging van leerplicht & RMC.

Vanuit de brancheorganisatie worden regelmatig bijeenkomsten & trainingen georganiseerd voor leerplichtambtenaren en trajectbegeleiders. Doel van deze bijeenkomsten zijn professionalisering, kennisdeling & uitwisseling.

Op 18 mei vond de Ingrado Noord bijeenkomst plaats in Leeuwarden op het Friesland College. Arlette de Graaf (mbo-leerplichtambtenaar in De Friese Wouden) is regionaal contactpersoon van Ingrado en was één van de organisatoren van deze dag.

Een opvallende workshop tijdens deze dag was die van het project "Onderwijs op maat," waarin 2 voormalig zwerfjongeren aan het woord kwamen. Hoe zorg je ervoor dat ook deze jongeren succesvol zijn in het onderwijs? Welke inzet vraagt dit van leerplicht & RMC? Projectleider Hans Geleynse gaf hiervoor praktische tips.

Beide deelnemers waren ook bij de workshop. Het verhaal van beiden maakte veel indruk.

Regionaal initiatief rondom onderwijs & arbeidsmarkt

Vanuit de RMC-functie is in januari een initiatief gestart om als regio samen de krachten te bundelen om jongeren beter voorbereid van start te laten gaan. Het doel is om de kennis uit het bedrijfsleven, het onderwijs en van andere organisaties bijeen te brengen. Dit stelt docenten op de scholen en jongerenbegeleiders bij de gemeenten beter in staat om jongeren te adviseren / te trainen. Na een aftrapbijeenkomst zijn 2 gemengde werkgroepen gestart. Zij bundelen de kennis en bedenken concrete acties. De uitkomsten worden in schooljaar 2017/2018 uitgezet.

Ontwikkelingen onderwijs-zorgarrangementen

Voor leerlingen met een zorgbehoefte, anders dan onderwijs, kan door scholen een beroep worden gedaan op jeugdhulp (zorg voor jeugd). Gemeenten zijn hiervoor verantwoordelijk. De hulp vindt meestal plaats onder schooltijd in het onderwijs. Er wordt dan ook gesproken over onderwijs- zorgarrangementen. Het is van belang dat scholen en gemeenten nauw samenwerken om te komen tot een onderwijs- zorgarrangement dat past bij de behoeften van de leerling. Samenwerkingsverband PO en VO en de gemeenten van de regio De Friese Wouden hebben daarom een werkproces opgesteld. Dit werkproces wordt begin 2018 vastgesteld.

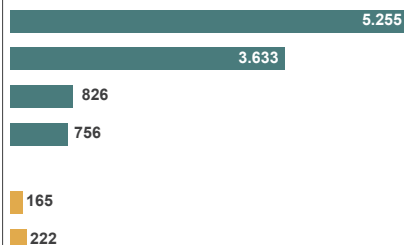
BASISCIJFERS PER GEMEENTE 2016-2017

AANTAL JONGEREN INGESCHREVEN BIJ HET ONDERWIJS

BASISONDERWIJS (INCL. SBO)
VOORTGEZET ONDERWIJS
MBO TOT 18 JAAR
MBO 18 TOT 23 JAAR

SPECIAAL ONDERWIJS (<12 JAAR)
VOORTGEZET SPECIAAL ONDERWIJS

Smallingerland

LEERPLICHT

VERZUIMMELDINGEN 2016-2017

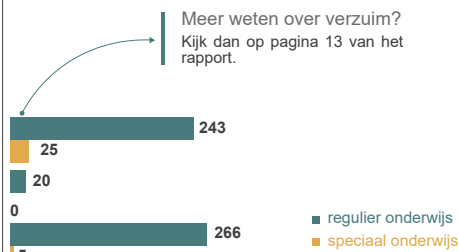
Leerplichtambtenaren zien er op toe dat alle jongeren naar school gaan. Als jongeren niet naar school gaan, doet de school een melding bij leerplicht. We kennen 3 type meldingen:

1. Wettelijk verzuim (meer dan 16 uur afwezig in 4 weken)
2. Luxe verzuim (buiten de schoolvakanties op vakantie)
3. Overig verzuim (bv. regelmatig te laat komen, twijfelachtig ziekteverzuim)

WETTELIJK VERZUIM

LUXE VERZUIM

OVERIG VERZUIM

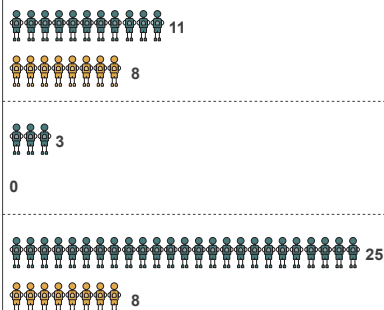
THUISZITTERS

Leerplichtambtenaren zijn ook betrokken bij thuiszitters. De groep thuiszitters wordt gevormd door jongeren die staan ingeschreven op school maar langdurig afwezig zijn (> 4 weken) zonder geldige reden en de jongeren die niet op school staan ingeschreven. De 1e groep noemen we langdurig relatief verzuimers (LRV), de 2e absoluut verzuimers (AV).

LRV'ERS GEDURENDE 2016-2017

AANTAL LRV'ERS EINDE SCHOOLJAAR

AANTAL AV'ERS GEDURENDE 2016-2017

RMC

VERZUIMMELDINGEN RMC 18+

Vanuit preventief oogpunt kunnen scholen ook schoolverzuim van niet leerplichtige jongeren melden bij RMC.

VERZUIM 18+ MELDINGEN | UNIEKE LEERLINGEN

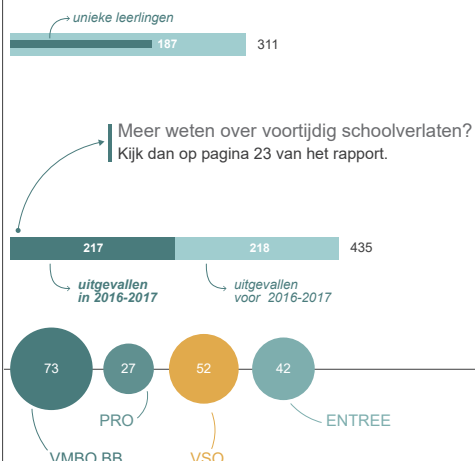
VOORTIJDIG SCHOOLVERLATEN

Voortijdig schoolverlaters zijn jongeren die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten. Zij zijn in beeld bij RMC, totdat ze alsnog een startkwalificatie behalen of 23 jaar worden. RMC heeft als doelstelling om deze jongeren (indien mogelijk) terug naar school te begeleiden.

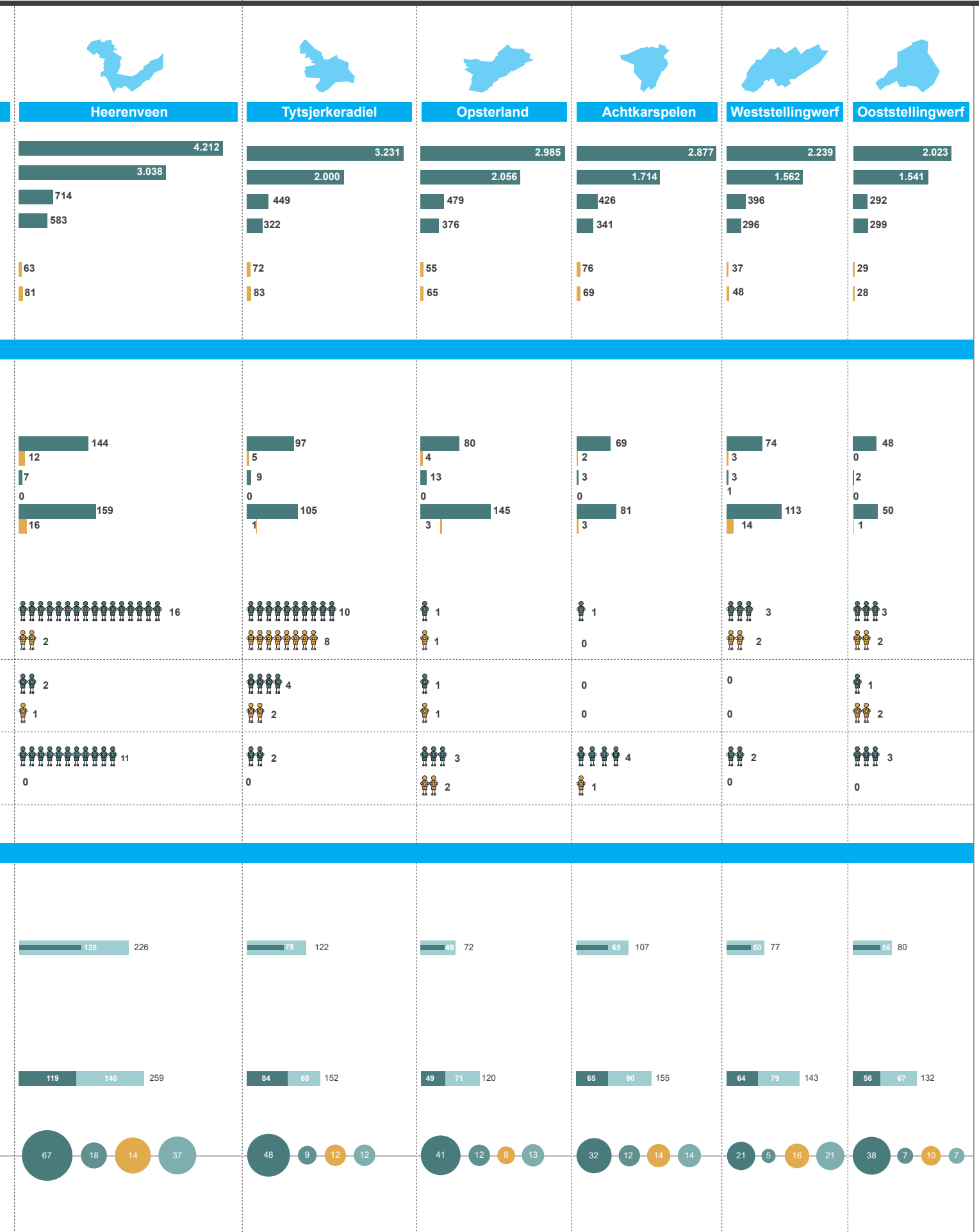
TOTAAL AANTAL VOORTIJDIGE SCHOOLVERLATERS IN BEELD BIJ RMC

JONGEREN IN KWETSBAAR POSITIE

Hier ziet u hoeveel jongeren in een kwetsbare positie in uw gemeente in 2017 een overstap hebben gemaakt.

In regio De Friese Wouden werken leerplicht & RMC samen aan een goed voorbereide start voor al onze jongeren. In deze infographic vindt u de basiscijfers van onze 7 gemeenten over schooljaar 2016-2017. Om hoeveel jongeren gaat het? Hoeveel jongeren kwamen in aanraking met leerplicht en met RMC? Hoeveel thuiszitters? Hoeveel voortijdig schoolverlaters? Hoeveel jongeren die een kwetsbare overstap hebben gemaakt? Deze infographic hoort bij het regionaal jaarverslag 2016-2017. Hier vindt u nog veel meer informatie over de jongeren in onze regio en de inzet van leerplicht & RMC.

(at zij een startkwalificatie hebben behaald.)

VERZORGD DOOR DE MEDEWERKERS LEERPlicht & RMC IN ACHTKARSPLEN, HEERENVEEN, OOSTELLINGWERF, OPSTERLAND, SMALLINGERLAND, TYTSJERKERADIEL EN WESTSTELLINGWERF

REGIONAAL OVERZICHT LEERPLICHT

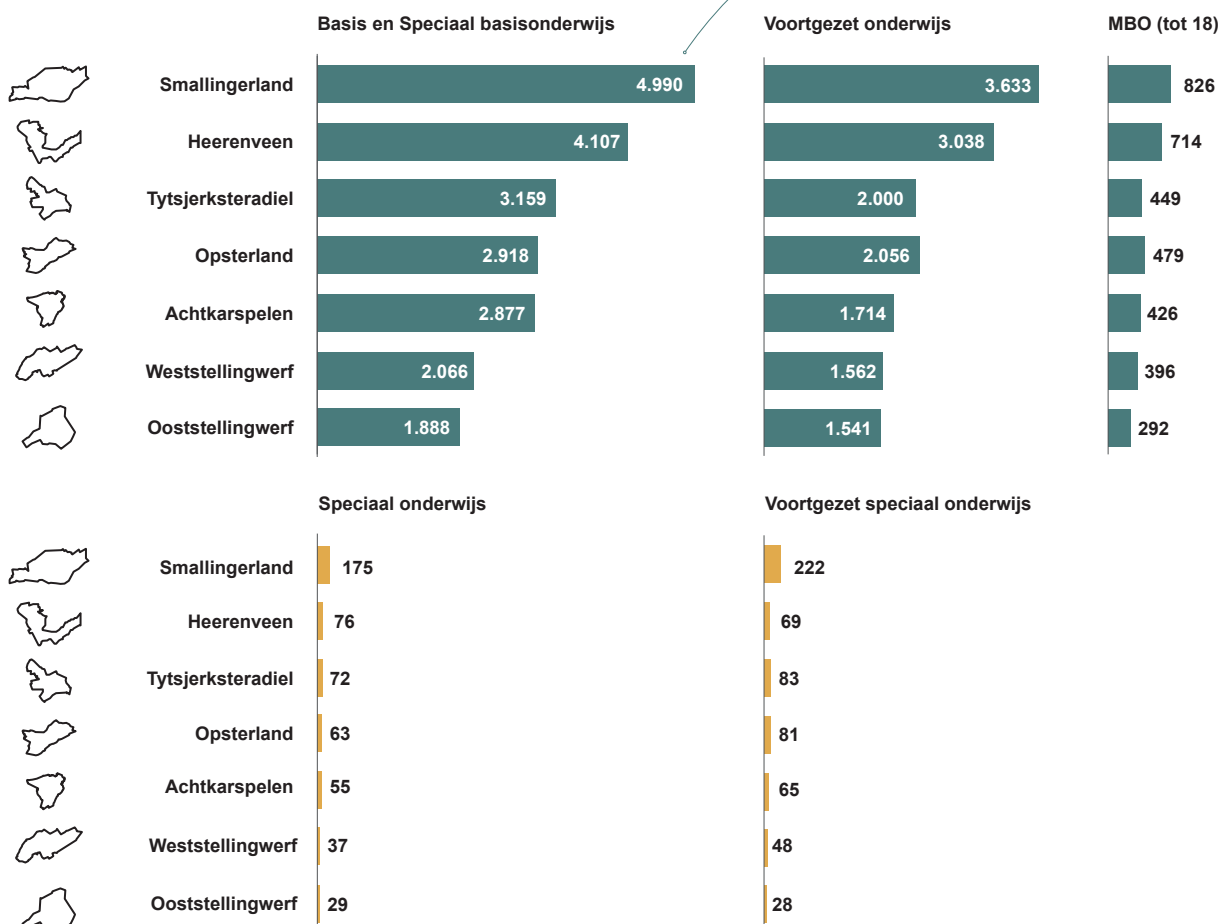
Om hoeveel jongeren gaat het?

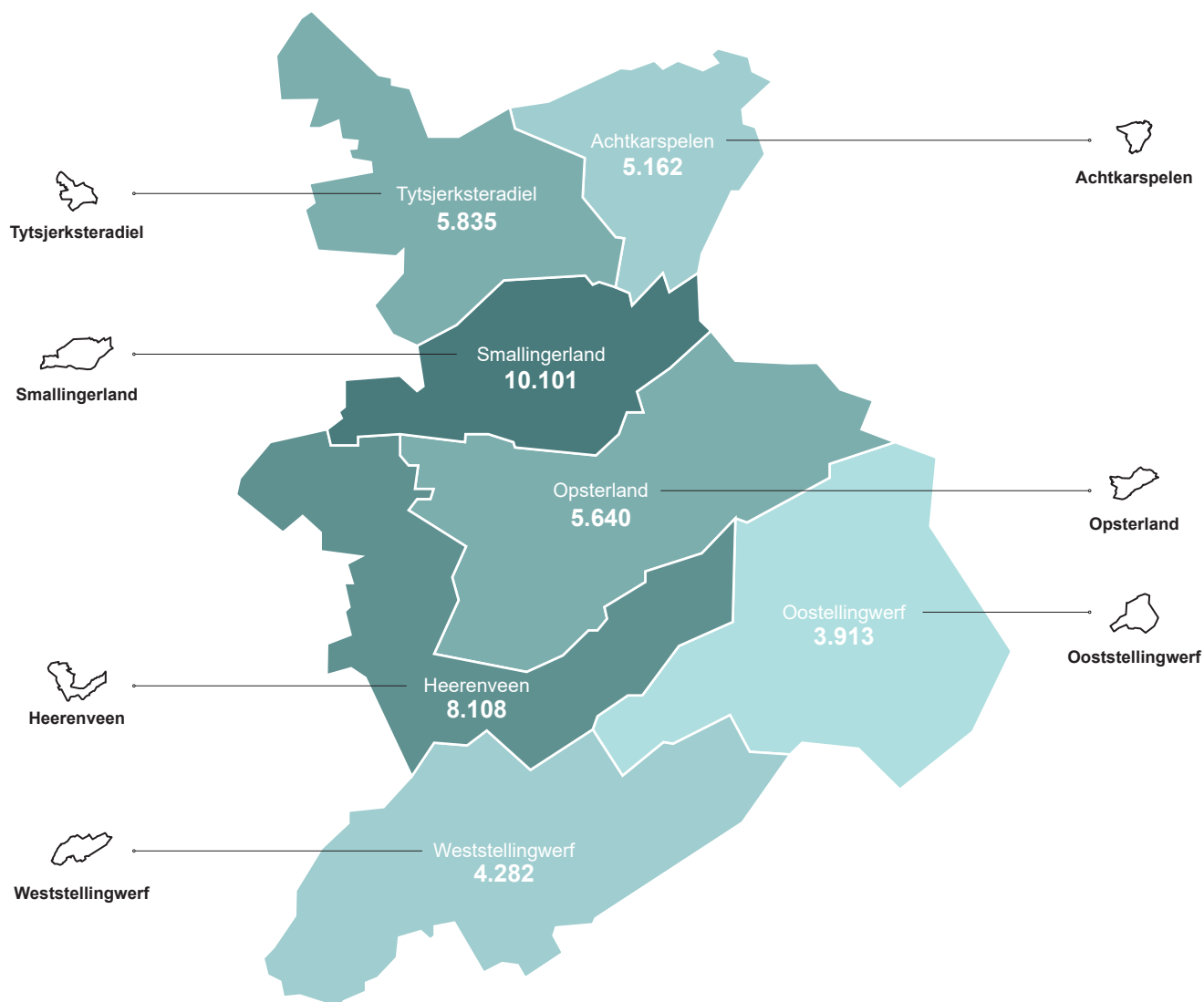
Regio de Friese Wouden telde in 2016-2017 ruim 41.000 leer- en kwalificatieplichtige jongeren (van 5 tot 18 jaar). Hieronder de verdeling per onderwijstypes:

AANTAL LEERLINGEN PER ONDERWIJSTYPE

AANTAL LEERLINGEN PER GEMEENTE

VRIJSTELLINGEN

Leerplichtige jongeren die niet in staat zijn om naar school te gaan, kunnen worden vrijgesteld van de Leerplichtwet. De Leerplichtwet kent twee verschillende vrijstellingen, namelijk vrijstelling van de inschrijvingsplicht en vrijstelling van geregeld schoolbezoek. Leerplicht speelt een belangrijke rol bij deze vrijstellingen. Daarom laten we hieronder zien hoeveel vrijstellingen het afgelopen jaar zijn afgegeven.

Vrijstellingen van de inschrijvingsplicht (Meerdere artikelen leerplichtwet)

Vrijstellingen van de inschrijvingsplicht lopen via de leerplichtambtenaar. De meeste vrijstellingen worden voor 1 jaar afgegeven en dienen ieder jaar opnieuw te worden aangevraagd. Als een jongere nooit in staat zal zijn om een school te bezoeken, kan ook een permanente vrijstelling worden afgegeven.

In totaal zijn in schooljaar 2016-2017 in regio De Friese Wouden 63 vrijstellingen van inschrijvingsplicht afgegeven. De meeste op grond van art. 5 sub a: wegens lichamelijke of psychische beperkingen.

Leerplichtwet	Welke vorm?
art. 3a Leerplichtwet	betreft vervangende leerplicht in het laatste schooljaar middelbaar beroepsonderwijs (vo)
art. 3b Leerplichtwet	betreft vervangende leerplicht in het laatste schooljaar middelbaar beroepsonderwijs (vo)
art. 5 Leerplichtwet	Vrijstelling vanwege: a. lichamelijke of psychisch beperkingen b. overwegende bedenkingen tegen de richting van nabijgelegen scholen c. een schoolinschrijving in het buitenland
Art. 5A Leerplichtwet	Vrijstelling vanwege een trekkend bestaan (bijvoorbeeld kermisexploitant of circusmedewerker)
art. 15 Leerplichtwet	vrijstelling van de kwalificatieplicht wegens het volgen van onderwijs op een andere wijze (mbo)

Vrijstellingen van geregeld schoolbezoek

In bepaalde gevallen kunnen de ouders van de schooldirecteur toestemming krijgen om hun kind niet naar school te laten gaan. Voorbeelden hiervan zijn: ziekte, religieuze feestdagen, verhuizing, bruiloft, noodzaak vanwege het specifieke beroep van één van de ouders of gewichtige omstandigheden. Regionale cijfers hierover zijn niet bekend (de school hoeft deze niet te delen met de leerplichtambtenaar).

Als een leerling op basis van gewichtige omstandigheden langer dan 10 dagen vrijgesteld dient te worden, dan moet er een verzoek worden ingediend bij de leerplichtambtenaar. Hieronder het betreffende wetsartikel: 11G.

Leerplichtwet	Type vrijstelling
Art. 11g Leerplichtwet	betreft vrijstelling wegens gewichtige omstandigheden (langer dan 10 dagen)

Vrijstellingen 2016-2017

Hieronder ziet u de vrijstellingen per gemeente in schooljaar 2016-2017, afgegeven in regulier (po, vo, mbo) en speciaal onderwijs (so & vso) voor één jaar.

							
	Smallingerland	Heerenveen	Tytsjerksteradiel	Opsterland	Achtkarspelen	Weststellingwerf	Ooststellingwerf
VERVANGENDE LEERPlicht							
Leerplichtwet (3a)	0	1	0	2	1	0	0
Leerplichtwet (3b)	1	0	0	1	1	0	0
VRIJSTELLING VAN INSCHRIJVINGSPLICHT							
beperkingen (5 sub a)	17	10	10	14	3	3	6
bedenkingen (5 sub b)	3	0	0	0	0	1	1
buitenland (5 sub c)	2	2	1	0	0	2	2
trekkend bestaan (5A)	0	0	0	0	0	0	0
bijz. vrijstelling (15)	1	11	1	3	0	1	1
VRIJSTELLING VAN GEREGLD SCHOOLBEZOEK							
gew. omstandigheden (11g)	1	7	0	4	1	6	0
	25	31	12	23	6	13	10

Permanente vrijstellingen van de inschrijvingsplicht

Indien een door de gemeente onafhankelijk verklaard deskundige, meestal een arts, verklaart dat een jongere nooit in staat zal zijn een school te bezoeken, kan een permanente vrijstelling op basis van art. 5 sub a van de Leerplichtwet worden afgegeven. In onze regio waren aan de start van het schooljaar 2016-2017 56 jongeren met een permanente vrijstelling. In schooljaar 2016-2017 zijn 29 permanente vrijstellingen afgegeven. Jongeren die in aanmerking komen voor een permanente vrijstelling, kunnen jongeren zijn die nooit naar school kunnen i.v.m. een zware lichamelijke of verstandelijke beperking. Het kan echter ook gaan om jongeren van 16/17 jaar met een psychose die tot het einde van de leerplicht worden vrijgesteld.

							
	Smallingerland	Heerenveen	Tytsjerksteradiel	Opsterland	Achtkarspelen	Weststellingwerf	Ooststellingwerf
permanente vrijstelling voorgaande jaren	14	5	9	9	4	11	4
permanente vrijstelling 2016-2017	5	0	8	5	9	1	1
Totaal	19	5	17	14	13	12	5

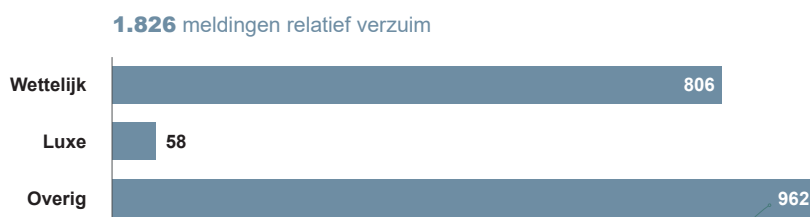
SCHOOLVERZUIM (RELATIEF VERZUIM)

Van relatief verzuim is sprake als een op een school ingeschreven leer- of kwalificatieplichtige leerling ongeoorloofd afwezig is. We kennen de volgende soorten relatief verzuim:

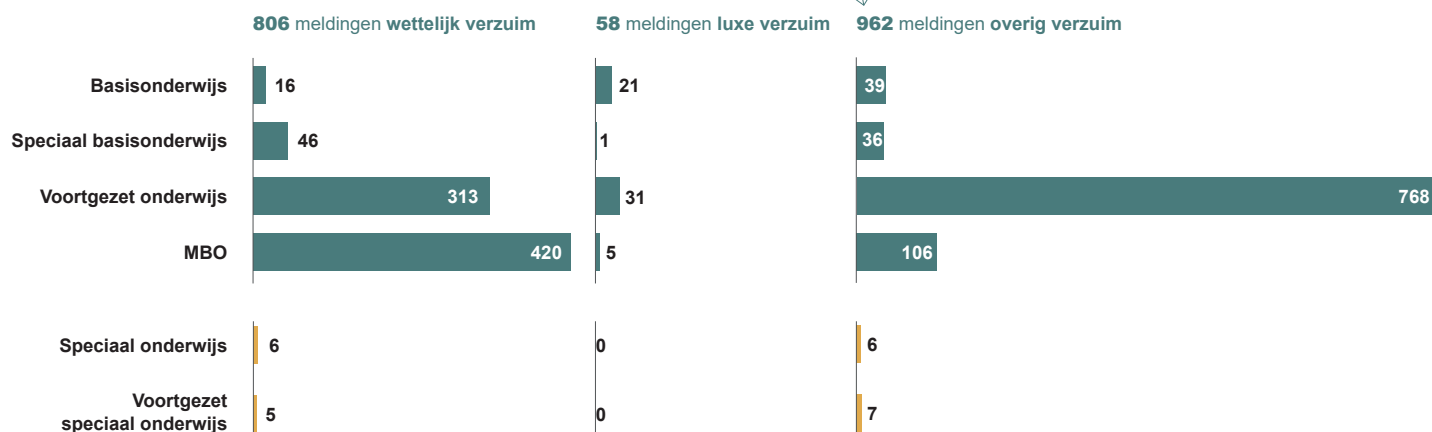
- Wettelijk verzuim
- Luxe verzuim
- Overig verzuim

Op de volgende pagina's lichten wij de drie types verzuim en bijbehorende cijfers toe.

SCHOOLVERZUIM TOTALE REGIO

SCHOOLVERZUIM PER TYPE

Opmerking

Om het schoolverzuim inzichtelijk te maken in de verschillende gemeenten, is gekozen om de meldingen te tellen. Dit zijn de meldingen die de scholen bij DUO hebben gedaan.

Deze meldingen zijn de meest objectieve manier om gemeenten onderling te vergelijken. Wij vragen u bij deze vergelijking wel rekening te houden met 2 aspecten:

- Er is verschil in de mate waarin scholen meldingen doen bij DUO. In gemeenten waar het aantal verzuimmeldingen hoger is dan in andere gemeenten, kan dit deels verklaard worden doordat de scholen hier meer melden.
- Bepaalde jongeren kunnen meerdere malen worden gemeld. Ze tellen dan dus vaker mee.

Wettelijk te melden verzuim van meer dan 16 uur in 4 weken

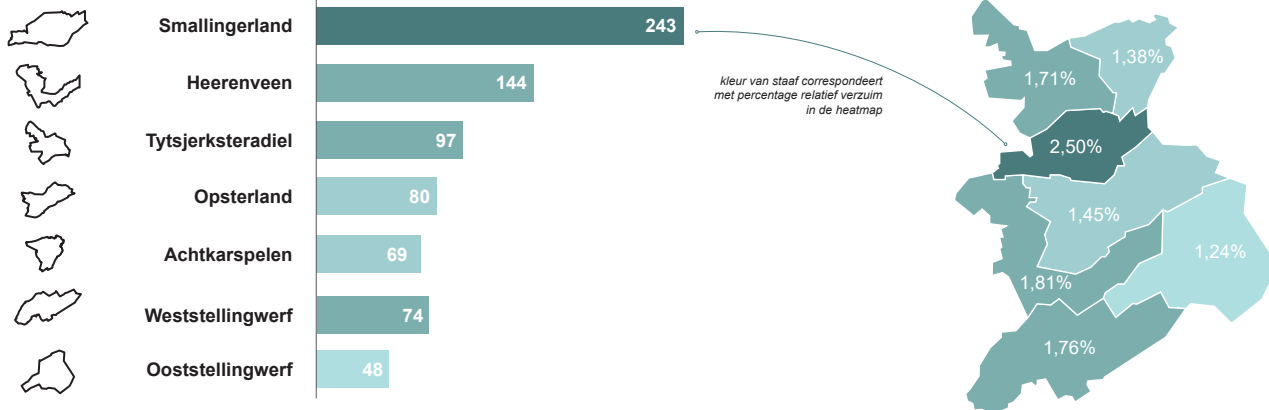
Scholen zijn wettelijk verplicht om verzuim te melden aan de leerplichtambtenaar bij een ongeoorloofde afwezigheid van 16 uur of meer in een periode van 4 weken. Vanaf 2017 wordt verzuim ook in het po en so alleen nog via het verzuimregister gemeld. (Invoering voor PO gefaseerd op 1 januari en 1 april 2017)

In totaal waren er in 2016-2017 in onze regio 806 meldingen van wettelijk verzuim. Afgezet tegen het totaal aantal leerlingen is dit ongeveer 1,9%.

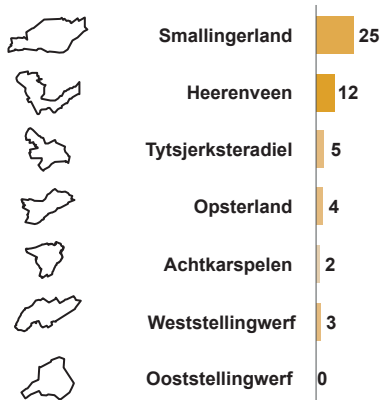
WETTELIJK VERZUIM PER GEMEENTE

755 meldingen wettelijk verzuim regulier onderwijs

Percentage per gemeente

51 meldingen wettelijk verzuim speciaal onderwijs

Luxe verzuim

Er is sprake van luxe verzuim als een leerplichtige jongere, zonder vrijstelling, buiten de schoolvakanties om (met ouders) op vakantie gaat. Scholen en instellingen zijn verplicht dit te melden bij de leerplichtambtenaar via het verzuimregister.

LUXE VERZUIM PER GEMEENTE

57 meldingen luxe verzuim regulier onderwijs

Percentage per gemeente

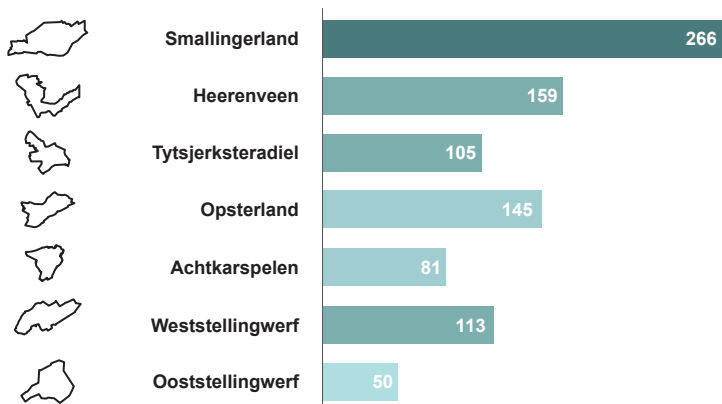
Nb. Binnen het speciaal onderwijs is slechts 1 geval van 'luxe verzuim' gemeld in schooljaar 2016-2017 van een leerling woonachtig in de gemeente Weststellingwerf.

Overig verzuim

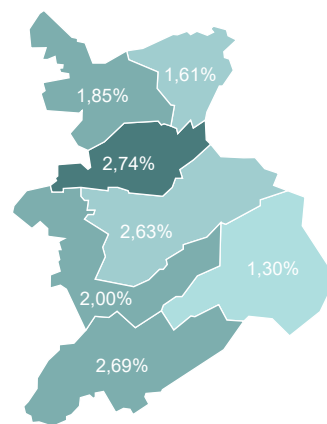
Het komt ook voor dat een leerplichtige minder dan de wettelijke termijn (16 uur in 4 weken) verzuimt. Hij mist bijvoorbeeld lesuren of dagdelen. Vanuit het oogpunt van preventie is het ook mogelijk om dit verzuim te melden bij de leerplichtambtenaar. De verantwoordelijkheid voor aanpak van het verzuim ligt in eerste instantie bij de school. Een voorbeeld van 'overig verzuim' is regelmatig te laat komen. De door de school genomen maatregelen hebben dan niet geholpen. De leerplichtambtenaar kan de ouders en de leerling preventief oproepen om ze te wijzen op de mogelijke consequenties van doorgaan met te laat komen. Onder overig verzuim valt ook verzuim dat samenhangt met achterliggende problemen van de leerling. Een voorbeeld van dit verzuim is een leerling die regelmatig verzuimt omdat hij of zij binnen het gezin zorgtaken op zich neemt waardoor onvoldoende tijd voor school overblijft. Ook hierbij geldt dat het verzuim soms niet aan de wettelijke termijn van 16 uur van 4 weken komt, maar de school wel een melding kan doen. Vanuit het oogpunt van preventie is een melding bij de leerplichtambtenaar zinvol. De leerplichtambtenaar onderzoekt immers wat er aan de hand is, en kan wellicht hulp inschakelen voor deze jongeren.

OVERIG VERZUIM PER GEMEENTE

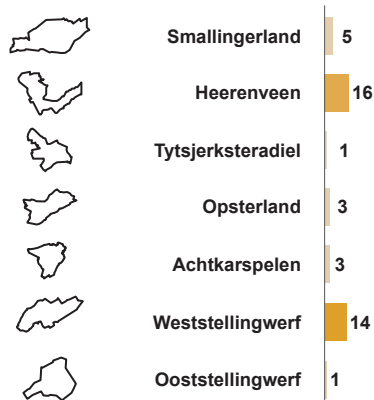
919 meldingen overig verzuim regulier onderwijs

Percentage per gemeente

43 meldingen overig verzuim speciaal onderwijs

THUISZITTERS

De groep thuiszitters wordt gevormd door de langdurig relatief verzuimers en de absoluut verzuimers. De doelstelling is dat in 2020 geen enkele thuiszitter langer dan 3 maanden thuis zit.

Langdurig relatief verzuim

Een langdurig relatief verzuimer is een leerplichtige jongere tussen de 5 en 16 jaar of een jongere van 16 of 17 jaar, die valt onder de kwalificatieplicht en die ingeschreven staat op een school of onderwijsinstelling. Indien de jongere zonder geldige reden meer dan 4 weken verzuimt, is er sprake van een langdurig verzuimer. Het gaat dus om leerlingen die niet over een vrijstelling van de inschrijfplicht (o.g.v. artikel 5, 5a of 15 Lpw) beschikken en ook niet zijn vrijgesteld van geregeld schoolbezoek (o.g.v. art. 11 Lpw).

In 2016-2017 zijn er in onze regio 97 jongeren geregistreerd als 'langdurig relatief verzuimer.' Voor 69 van hen is gedurende het schooljaar een passende oplossing gevonden. Zij zijn bijvoorbeeld onder begeleiding van een thuiszitterscoach terug gegaan naar school, zijn naar een andere school gegaan of hebben een vrijstelling gekregen. Om voor deze jongeren een passende oplossing te vinden, werkt de leerplichtambtenaar intensief samen met het onderwijs, de ouders, het samenwerkingsverband Passend Onderwijs, gebiedsteam en andere betrokkenen. Hieronder ook een overzicht van de jeugdigen geregistreerd als 'langdurig relatief verzuimer' gedurende 2016/2017 én voor wie aan het einde van het schooljaar nog geen oplossing was gevonden.

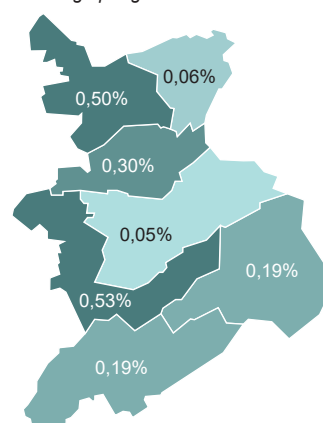
LANGDURIG RELATIEF VERZUIM PER ONDERWIJSTYPE

LANGDURIG RELATIEF VERZUIM REGULIER ONDERWIJS, PER GEMEENTE

Percentage per gemeente

LANGDURIG RELATIEF VERZUIM SPECIAAL ONDERWIJS, PER GEMEENTE

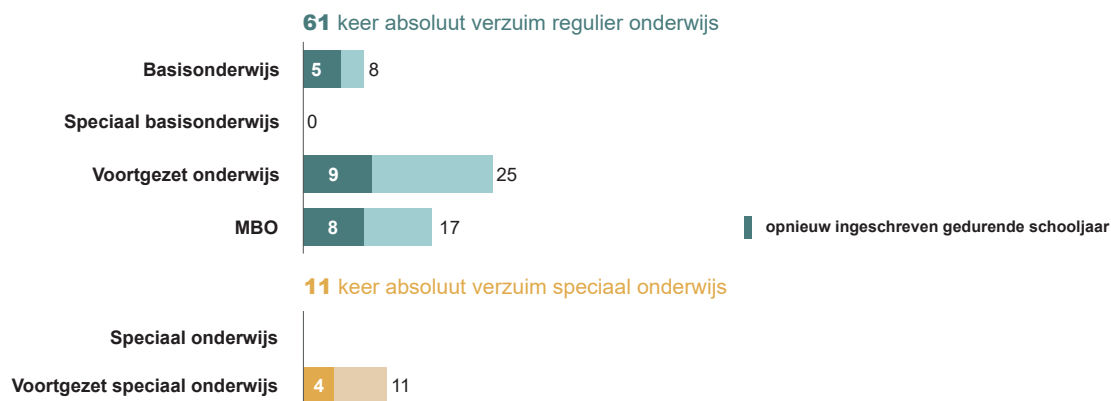
Absoluut verzuim

Van absoluut verzuim is sprake als een leerplichtige jongere tussen de 5 en 16 jaar of een jongere van 16 of 17 jaar die valt onder de kwalificatieplicht niet is ingeschreven op een school en ook niet vrijgesteld is van de inschrijvingsplicht.

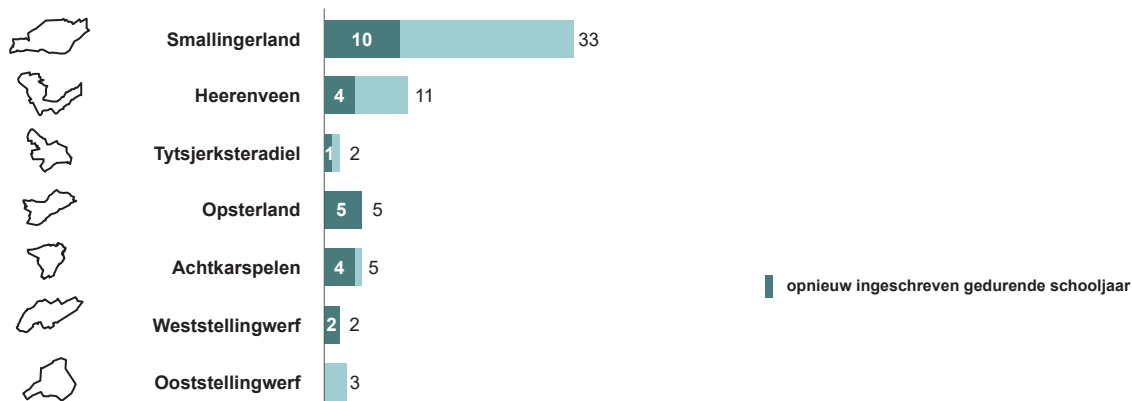
Potentieel absoluut verzuim kan worden afgeleid uit een vergelijking van de Basisregistratie personen (BRP) met de Basisregistratie onderwijs (BRON): hieruit komt naar voren welke leer- en kwalificatieplichtige jongeren niet op een school zijn ingeschreven. De duur van absoluut verzuim kan sterk uiteenlopen, van enkele dagen tot maanden.

In schooljaar 2016-2017 zijn in onze regio 61 jongeren geregistreerd als absoluut verzuimer. Van hen hebben zich 26 opnieuw ingeschreven op een school in onze regio. De overige 35 jongeren zijn in de meeste gevallen verhuisd (AZC-jongeren) of 18 jaar geworden.

ABSOLUUT VERZUIM PER ONDERWIJSTYPE

ABSOLUUT VERZUIM PER GEMEENTE

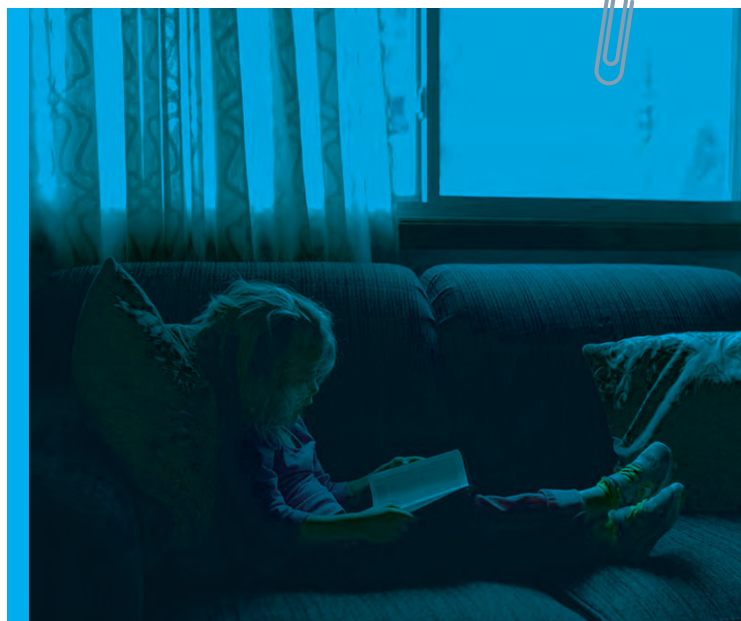
Over thuiszitters...

Hierboven hebben we laten zien hoeveel jongeren er als thuiszitter geregistreerd zijn in schooljaar 2016-2017.

We zijn hierbij uitgegaan van de definitie van het ministerie van Onderwijs & Ingrado. Dit zijn de ongeoorloofde thuiszitters: de langdurig relatief verzuimers en de absoluut verzuimers.

Naast deze ongeoorloofde thuiszitters, zijn er meer jongeren die (tijdelijk) niet naar school gaan. Wanneer hier echter een 'geldige reden' voor is, worden zij niet geregistreerd als thuiszitter. Denk bijvoorbeeld aan kinderen die langdurig (psychisch) ziek zijn of jeugdigen in het speciaal onderwijs die een OOT (Ontheffing OnderwijsTijd) hebben.

Het werkelijke aantal thuiszitters is hoger dan de optelsom van de ongeoorloofde langdurig relatief verzuimers en de absoluut verzuimers. De leerplichtambtenaar in de gemeente kan hierover meer vertellen.

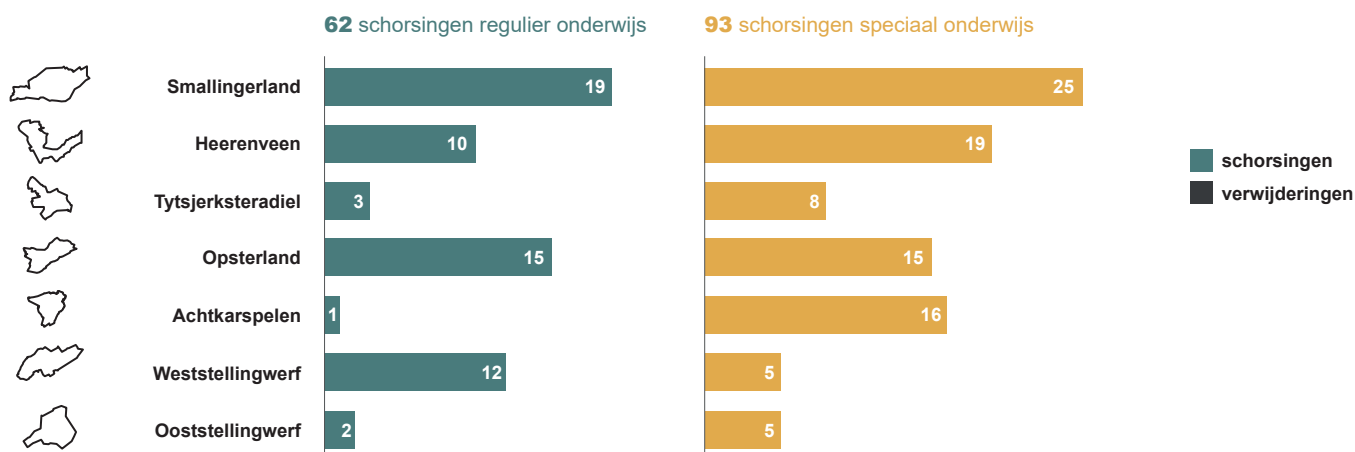

SCHORSINGEN & VERWIJDERINGEN

Als leerplichtambtenaar is het belangrijk om goed zicht te houden op dreigende thuiszitters. Daarom moeten scholen jongeren die worden verwijderd van school, verplicht melden bij de leerplichtambtenaar. Jongeren die worden geschorst, mogen ook gemeld worden (hier geldt geen verplichting). De leerplichtambtenaren in onze regio hebben afspraken met scholen gemaakt om ook de schorsingen door te geven.

Hieronder een overzicht van het aantal schorsingen en verwijderingen in onze regio in schooljaar 2016-2017.

AANTAL SCHORSINGEN EN VERWIJDERINGEN PER GEMEENTE

Hoe zit het ook al weer?

Schorsing: Een schorsing is een besluit van het bevoegd gezag om de leerling, wegens een bepaalde gedraging, tijdelijk niet toe te laten tot de lessen of tot de school. De leerlingen wordt in een aparte ruimte gezet en gaat daar werken aan zijn schoolwerk of krijgt schoolwerk mee naar huis.

Verwijdering: Een verwijdering is een besluit van het bevoegd gezag om de leerling, wegens een bepaalde gedraging, niet meer toe te laten tot de lessen en tot de school. Het bevoegd gezag zal een andere school/instelling moeten vinden die bereid is de leerling toe te laten. Tot die tijd is de school verantwoordelijk voor het bieden van onderwijs.

INZET VAN LEERPlicht

Leerplichtambtenaren hebben enerzijds een handhavende rol en zien toe op de naleving van de leerplichtwet en anderzijds hebben zij een maatschappelijke zorgtaak/preventieve taak. Dat betekent o.a. dat zij ouders verwijzen naar hulp als er achterliggende oorzaken voor het verzuim zijn en deelnemen aan zorgteams van scholen en MDO's.

1. Handhavende taak

De leerplichtambtenaren in regio De Friese Wouden beschikken over meerdere middelen om het verzuim te stoppen.

Waarschuingsbrief/gesprek

Één van de middelen om voortzetting van ongeoorloofd verzuim te voorkomen, is het houden van een waarschuwingsgesprek en/of het versturen van een waarschuwingsbrief.

Halt-straf

Bij licht spijbelverzuim of te laat komen is de mogelijkheid om een HALT afdoening op te maken. HALT biedt oplossingen bij het terugdringen van jeugdcriminaliteit om zo een bijdrage te leveren aan een veilige & leefbare samenleving. HALT maakt jongeren die een lichte misstap (kunnen) begaan bewust van de gevolgen van hun gedrag en stimuleert hen om die keuzes te maken die nodig zijn voor deelname aan de samenleving. Dit doen ze samen met ouders, docenten en andere professionals die een grote invloed hebben op de jongeren. Een verwijzing naar de alternatieve straf, de HALT afdoening, leidt in eerste instantie niet tot strafvervolgning. Wanneer de jongere de opgelegde straf positief afrondt, wordt de overtreding geseponeerd.

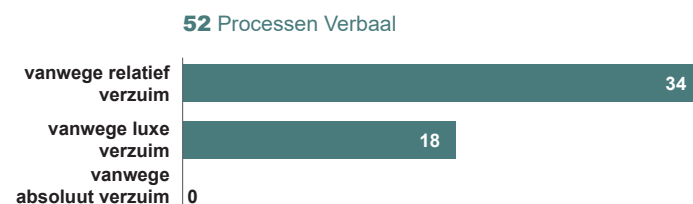

in de overige gemeenten zijn geen verwijzingen naar Bureau Halt in 2016/2017.

Proces-verbaal

Bij overtreding van de Leerplichtwet 1969 is het ten slotte mogelijk proces-verbaal tegen de overtreder op te maken. In praktijk betekent dit niet dat al bij de eerste de beste overtreding tegen een leerling of ouders proces-verbaal wordt opgemaakt. In de meeste situaties vindt eerst een gesprek met leerling en ouders plaats, waarin de reden van de overtreding wordt besproken. Daar waar sprake is van moedwillig schoolverzuim of gebleken nalatigheid bij de ouders op de naleving van hun verantwoordelijkheid er zorg voor te dragen dat hun kind de school bezoekt, volgt eerst een officiële waarschuwing. Pas bij recidive wordt proces-verbaal opgemaakt. Het opmaken van proces-verbaal is een discretionaire bevoegdheid van de (buitengewoon) opsporingsambtenaar. Dit houdt in dat de buitengewoon opsporingsambtenaar zelf bepaalt of en wanneer proces-verbaal wordt opgemaakt.

PROCESSEN VERBAAL PER TYPE VERZUIM

PROCESSEN VERBAAL PER GEMEENTE

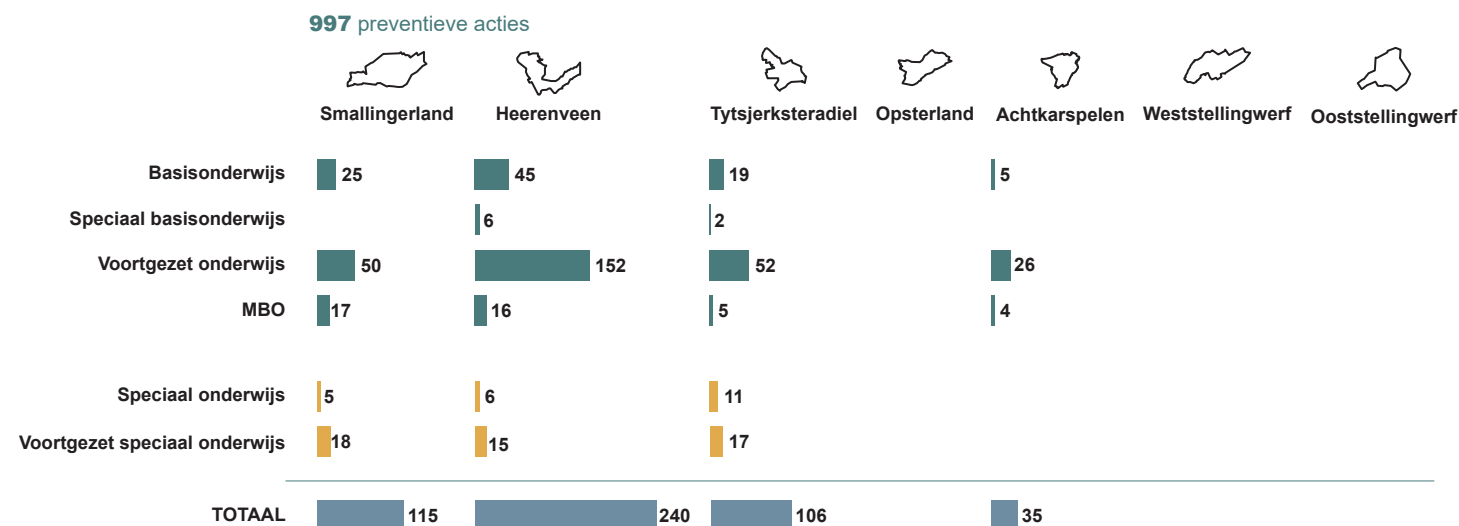
Justitieel Casus Overleg (JCO) Leerplichtzaken

Eens per 3 weken vindt het JCO Leerplichtzaken plaats. Deelnemers zijn het Openbaar Ministerie, de Raad voor de Kinderbescherming, de Jeugdreclassering van het Regiecentrum Bescherming & Veiligheid, het Veiligheidshuis en de leerplichtambtenaren. Doel van het overleg is (betere) afstemming tussen de strafrechtelijke ketenpartners en een adequate gezamenlijke aanpak van schoolverzuim.

2. Maatschappelijke zorgtaak - preventie

"Voorkomen is beter dan genezen" is in onze regio een belangrijk uitgangspunt. In het kader hiervan voeren de medewerkers van leerplicht (administratie, leerplicht & beleid) veel preventieve acties uit. Er is dan nog geen sprake van (een melding van) schoolverzuim, maar er zijn wel zorgen over de jongere. Te denken valt aan de deelname in zorgteams van het onderwijs, MDO's, meedenken over aangepaste trajecten om thuiszitters te voorkomen, maatwerk leveren, samenwerkingen met GGD en gebiedsteams etc.

PREVENTIEVE ACTIES PER GEMEENTE EN ONDERWIJSTYPE

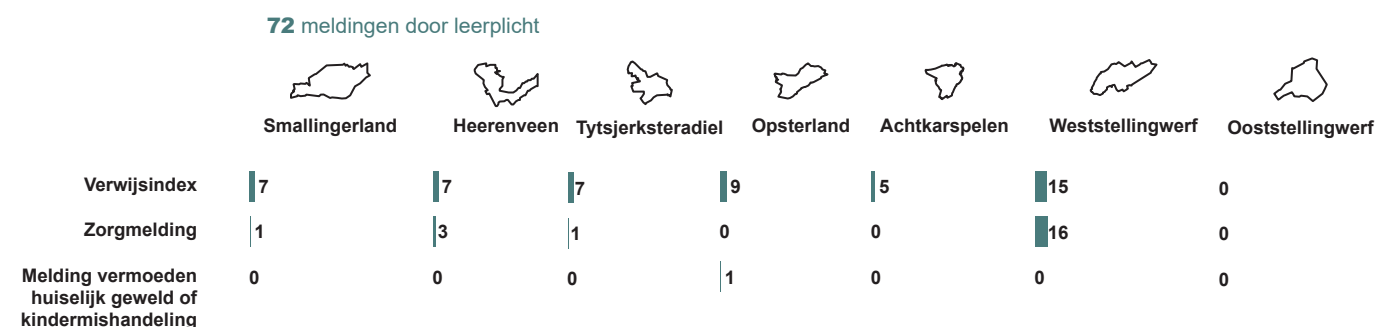
(Voor de gemeenten Ooststellingwerf, Opsterland en Weststellingwerf is het nog niet mogelijk om de preventieve acties te registeren.)

Wanneer een leerplichtambtenaar problemen op meerdere leefgebieden van een jongere signaleert en zich zorgen maakt, kan hij/zij hiervan een melding doen.

Indien de leerplichtambtenaar een melding in de Verwijsindex doet, kan hij/zij via dit communicatiemiddel in contact komen met andere betrokken hulpverleners.

Ook kan de leerplichtambtenaar een zorgmelding doen bij het gebiedsteam of, indien sprake van zorgen rondom huiselijk geweld en kindermishandeling, een melding bij het Regiecentrum voor veiligheid & bescherming.

MELDINGEN LEERPlicht PER GEMEENTE

REGIONALE MELD- EN COÖRDINATIE-FUNCTIE VOORTIJDIG SCHOOLVERLATEN

Ingrid van Engelshoven (D'66) is de nieuwe minister van Onderwijs, Cultuur & Wetenschap. Hiervoor was zij o.a. wethouder in de gemeente Den Haag. Zij was hier verantwoordelijk voor de aanpak van voortijdig schoolverlaten en heeft altijd aangedrongen op het belang van een preventieve aanpak. "Het is belangrijk om het aantal jongeren dat zonder volwaardig diploma van school gaat, terug te dringen. Een diploma vergroot je kansen op de arbeidsmarkt en maakt de kans veel kleiner dat iemand in de criminaliteit belandt. We zetten veel in op preventie." Zorg dat de meldingen op orde zijn, zorg voor warme overdracht tussen vmbo en mbo en zorg voor goede schoolkeuzebegeleiding." aldus de huidige minister in interview in 2012 en 2014.

"Tegengaan voortijdig schoolverlaten erg belangrijk!"

Ingrid van Engelshoven
Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

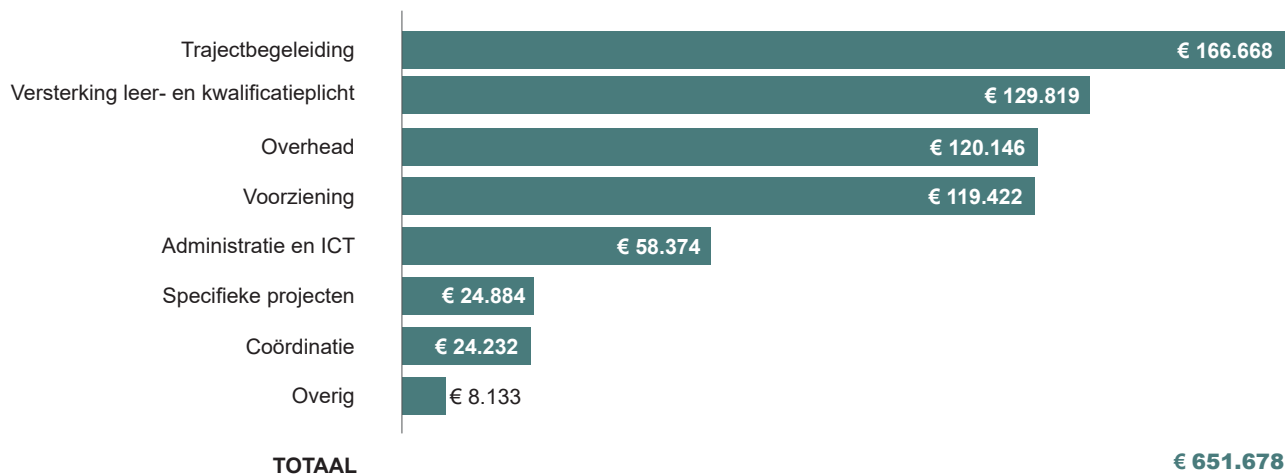
Op de foto de nieuwe minister van Engelshoven tijdens een bezoek aan de NHL Stenden in Leeuwarden, in november 2017.

In dit hoofdstuk gaan we in op de aanpak van voortijdig schoolverlaten (vsv) in regio De Friese Wouden. Wettelijk gezien heeft de regionale meld- en coördinatiefunctie (RMC) alleen de taak om uitgevallen jongeren terug te begeleiden naar het onderwijs; een curatieve taak. In onze regio zetten wij echter ook in op een preventieve aanpak; voorkomen dat jongeren uitvallen. Dit doen we o.a. door actief in te steken op schoolverzuim bij meerderjarige jongeren, "verzuim 18+" genoemd. We starten met een toelichting op deze preventieve aanpak. Vervolgens wordt ingegaan op de jongeren die toch het onderwijs zonder startkwalificatie hebben verlaten, in het afgelopen schooljaar of daarvoor. We laten hun status aan het einde van het schooljaar zien & gaan in op hoeveel jongeren we als RMC hebben terug weten te begeleiden naar het onderwijs.

FINANCIEEL

De gemeente Smallerland ontvangt ieder jaar een rijksbijdrage voor de RMC-taken. Hieronder de verantwoording over 2017:

€ 651.678 bedroeg de rijksbijdrage in 2017

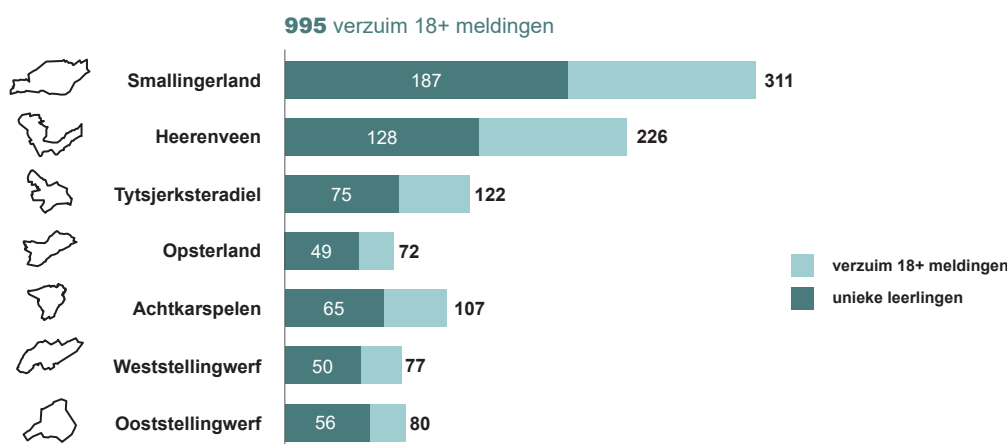
VERZUIM 18+ (RMC VERZUIM)

Verzuim is een belangrijke voorbode van voortijdig schoolverlaten.

Scholen moeten jongeren die niet meer onder de leerplichtwet 1969 vallen en nog geen startkwalificatie hebben behaald, na 4 weken afwezigheid melden bij de RMC (vsv-wetgeving). De laatste jaren is echter beleid ontwikkeld (18+ We missen je!) waarbij jongeren ook eerder gemeld kunnen worden. Bijvoorbeeld op dezelfde manier als jongeren van 18- (16 uur in 4 weken) of jongeren waarbij sprake is van zorg. Hier wordt door scholen steeds meer gebruik van gemaakt. Iedereen ziet in dat een preventieve aanpak veelal beter is dan afwachten tot 4 weken ... "Voorkomen is beter dan genezen." Een klein deel van de verzuim 18+ meldingen komt van het voortgezet onderwijs, dit wordt opgepakt door leerplichtambtenaren. Het overgrote deel van de verzuimmeldingen 18+ komt van het mbo. De rmc-trajectbegeleiders pakken deze op.

Hieronder de verzuimmeldingen van het mbo in onze regio. Sommige jongeren worden meerdere malen gemeld bij het RMC. Daarom is ook het aantal unieke leerlingen apart weergegeven.

AANTAL VERZUIM 18+ MELDINGEN PER GEMEENTE

Welke acties worden ondernomen op deze meldingen?

Het onderwijs geeft bij de melding aan of (directe) actie gewenst is. In sommige gevallen is dit niet direct nodig; een actie van de school of een brief namens het RMC volstaat. Men doet wel in vrijwel alle gevallen een melding, zodat de jongere bekend is bij het RMC. Als er namelijk nog een melding komt, weet de rmc-trajectbegeleider dat er al eerder acties zijn ondernomen om het verzuim te stoppen. Door deze werkwijze komt het er op neer dat het RMC de meldingen voor ongeveer 60% administratief afhandelt (brief versturen, verwerken in het systeem) en voor ongeveer 40% acties onderneemt met de jongere. Dit zijn vaak de zogenaamde 'verzuimgesprekken' waarin een rmc-trajectbegeleider met de jongere (& soms ook de ouder of de mentor) in gesprek gaat om de oorzaken van het schoolverzuim te bespreken en waarin samen gekeken wordt hoe de jongere weer volop naar school kan gaan. De ervaring leert dat er aan schoolverzuim vaak andere problemen ten grondslag liggen.

Naast acties aan de hand van bovenstaande meldingen, nemen de rmc-trajectbegeleiders ook deel aan zorgoverleggen op de mbo-instellingen vanuit preventief oogpunt.

Cijfers voortijdig schoolverlaten RMC 2016-2017

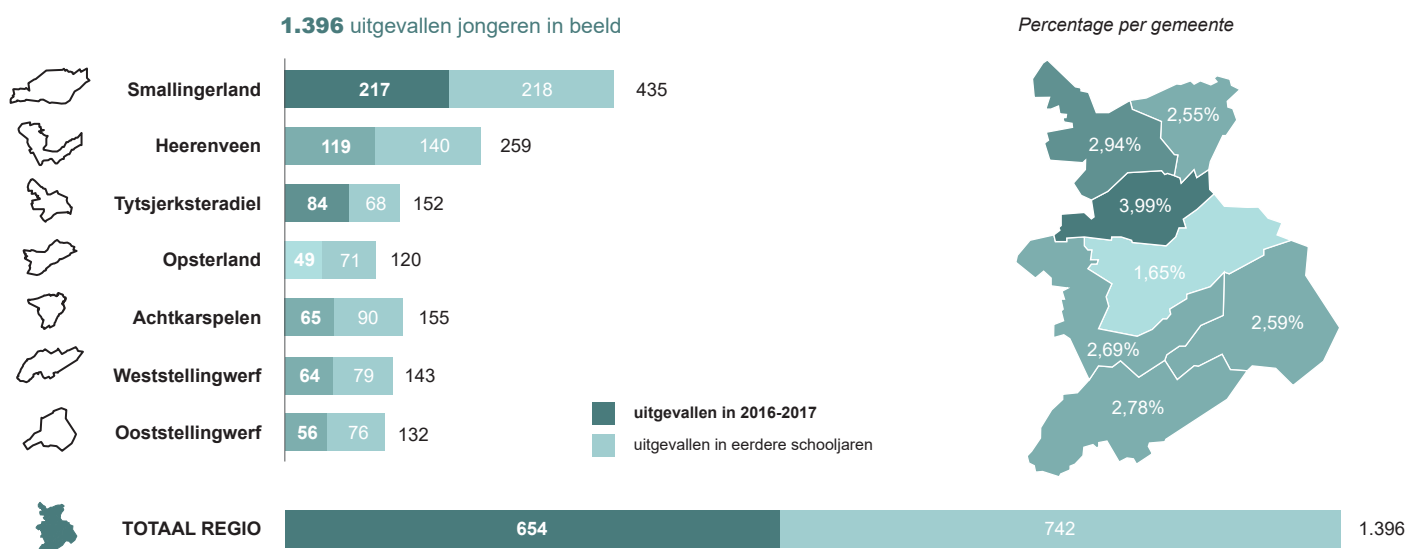
Aan het einde van ieder schooljaar blikken we terug op het afgelopen jaar. Hoeveel jongeren zijn uitgevallen? Hoeveel jongeren waren al in eerdere jaren uitgevallen? Hoeveel jongeren hebben we kunnen herplaatsen in het onderwijs? Hoe is de verdeling van het aantal schoolverlaters in de onderlinge gemeenten van De Friese Wouden? Waar zijn de jongeren naar uitgestroomd en wat is de status van de huidige voortijdig schoolverlaters (hierna: vsv'ers)? Deze vragen komen onderstaand puntsgewijs aan bod.

A. Om hoeveel jongeren gaat het?

Hieronder vindt u de stand van zaken op meetmoment 31 juli 2017. De cijfers hebben betrekking op het schooljaar 2016-2017 (dit is begonnen op 1 augustus 2016 en loopt t/m 31 juli 2017).

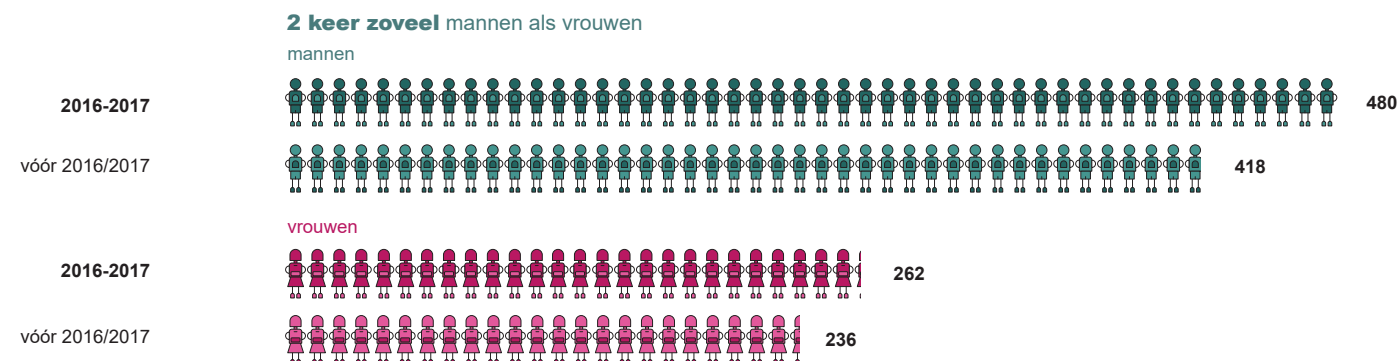
Aan het begin van het schooljaar waren reeds 742 jongeren in beeld bij RMC, die in voorgaande schooljaren zijn uitgevallen. In schooljaar 2016-2017 zijn 654 jongeren nieuw in beeld gekomen als voortijdig schoolverlater bij de RMC. In totaal waren er 1.396 jongeren in beeld bij RMC in schooljaar 2016-2017.

AANTAL UITGEVALLEN JONGEREN PER GEMEENTE

B. Wat zijn het voor jongeren?

In onderstaande tabel is de verdeling man/vrouw te zien onder de vsv'ers en in onderwijs herplaatste vsv'ers.

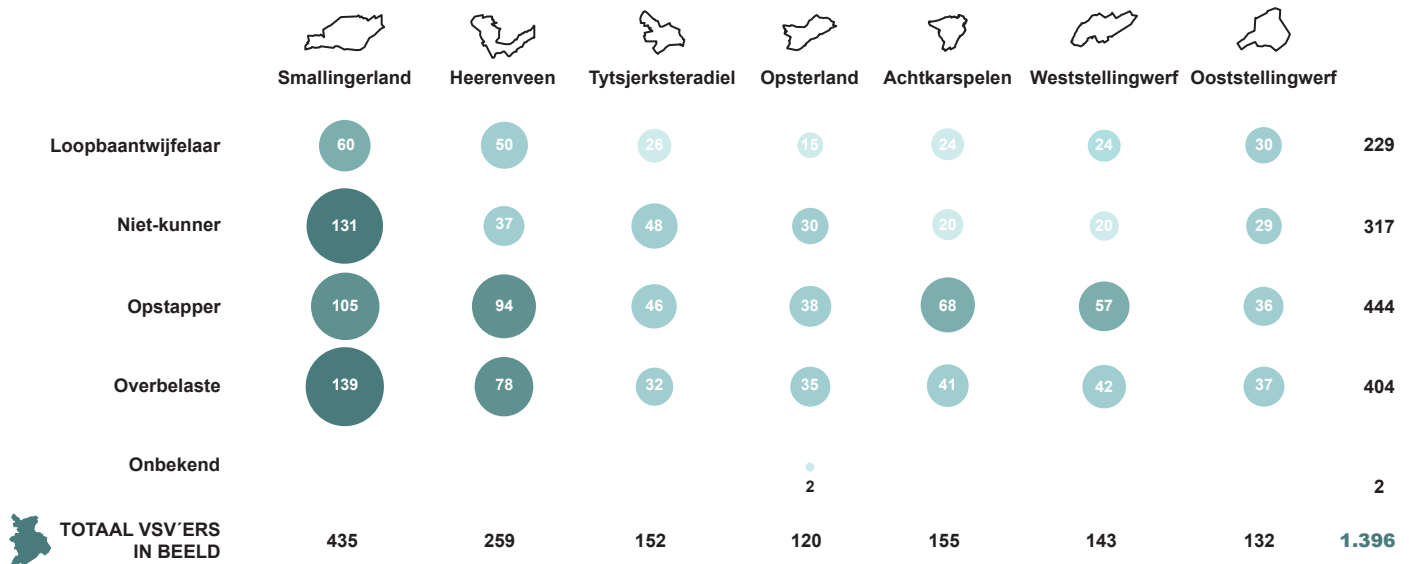
Het aantal mannen in de doelgroep ligt bijna 2 keer zo hoog. Dit is in lijn met de landelijke verhoudingen.

Verdeling type schoolverlaters

Bij RMC De Friese Wouden gebruiken we een typering voor voortijdig schoolverlaters:

1. Loopbaantwijfelaar (jongere die uitvalt vanwege studie- of beroepskeuze)
2. Niet-kunner (kan het niveau van de opleiding niet aan of is niet in staat om een opleiding op het niveau van een startkwalificatie)
3. Opstapper (jongere die 'klaar is met het zitten in de schoolbanken en aan het werk wil')
4. Overbelaste (er sprake van problemen op één of meerdere leefgebieden).

'opstappers' en 'niet-kunners' lastig terug te plaatsen

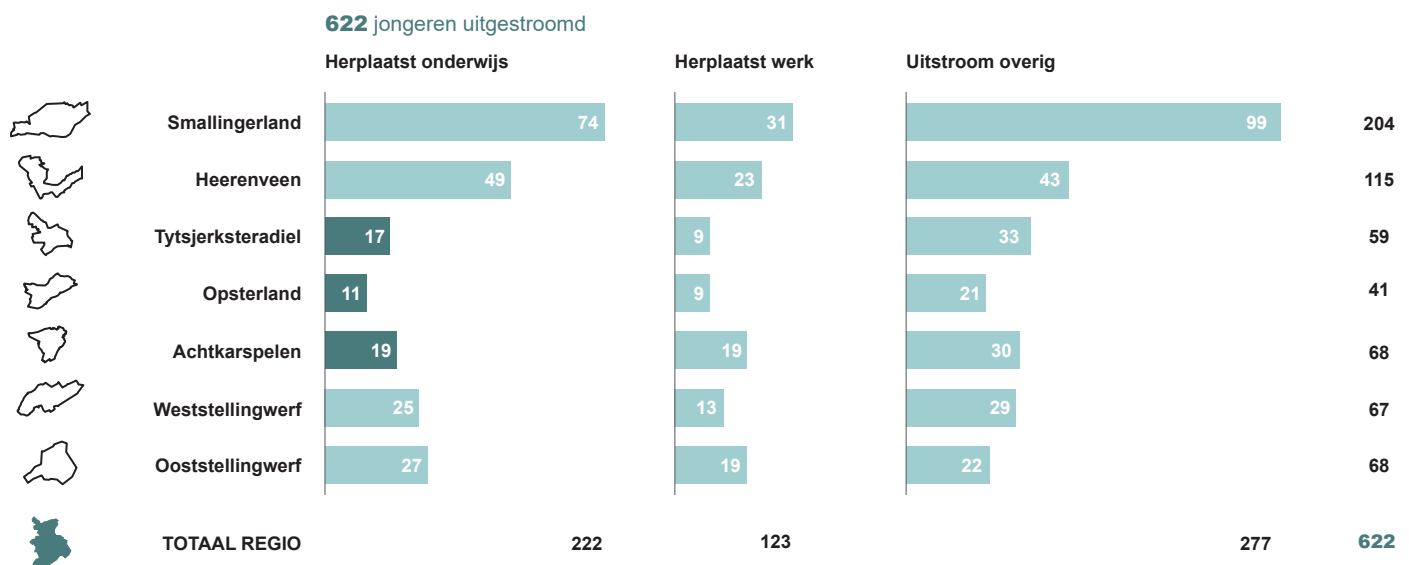

Bovenstaande tabel geeft de typering aan van alle **1.396** vsv'ers die in schooljaar 2016-2017 in beeld zijn geweest.

C. Waar zijn jongeren gedurende het schooljaar 2016 – 2017 naar uitgestroomd?

In totaal zijn gedurende het schooljaar 622 jongeren uitgestroomd. Onderstaand is per gemeente aangegeven wat de uitstroombestemming is geweest.

AANTAL UITGESTROOMDE JONGEREN PER GEMEENTE

Even inzoomen op de uitstroom naar onderwijs

De RMC heeft als hoofddoelstelling voortijdig schoolverlaters terug te begeleiden naar het onderwijs, zodat zij alsnog een startkwalificatie behalen. Een startkwalificatie is een diploma op havo, vwo of mbo-2 niveau.

In schooljaar 2016-2017 zijn 222 van de 1.396 jongeren die in beeld waren bij de RMC terug gegaan naar het onderwijs. Van deze 222 jongeren waren 158 in hetzelfde schooljaar uitgevallen (nieuwe vsv'ers) en 64 al in eerdere schooljaren ('oude vsv'ers). Kijken we naar percentages, dan valt op dat de percentages 'terug naar school' hoger liggen bij de groep die gedurende afgelopen schooljaar is uitgevallen dan bij de groep die al eerder uitviel. De drempel om terug te keren naar school, wordt telkens hoger.

AANTAL UITVALLERS PER GEMEENTE

Drempel steeds hoger om terug te keren

		terug naar school van uitval 2016-2017	terug naar school van uitval eerdere jaren	totaal aantal terug naar school
	Smallingerland	46 (23%)	28 (13%)	74 (17%)
	Heerenveen	36 (30%)	13 (9%)	49 (19%)
	Tytsjerksteradiel	14 (17%)	3 (4%)	17 (11%)
	Opsterland	10 (20%)	1 (1%)	11 (9%)
	Achtkarspelen	15 (23%)	4 (5%)	19 (12%)
	Weststellingwerf	19 (30%)	6 (8%)	25 (18%)
	Ooststellingwerf	18 (32%)	9 (12%)	27 (21%)
	TOTAAL REGIO	158 (24,2%)	64 (8,6%)	222 (15,9%)

D. Wat doen de jongeren die op 31-07-2017 niet zijn uitgestroomd?

Om een beeld te krijgen van de situatie van de jongeren die als voortijdig schoolverlater staan geregistreerd, laat onderstaande tabel zien wat de status is van de jongeren op meetmoment 31-7-2017.

AANTAL NIET UITGESTROOMDE JONGEREN PER GEMEENTE

774 jongeren niet uitgestroomd

		bemiddeling	werk	bijstand/ uitkering	18+ geen verblijfsstatus	overige status	
	Smallingerland	41	58	59	39	34	231
	Heerenveen	20	53	48		23	144
	Tytsjerksteradiel	8	35	22	20	8	93
	Opsterland	10	30	22		17	79
	Achtkarspelen	15	40	28		4	87
	Weststellingwerf	10	28	27		11	76
	Ooststellingwerf	4	31	21		8	64
	TOTAAL REGIO	108	275	227	59	105	774

De groep "in bemiddeling" betreft de jongeren waarmee een trajectbegeleider van RMC nauw in contact is en een traject richting school/werk wordt ingezet of inschakeling van hulpverlening plaatsvindt.

De jongeren met een andere status worden gemonitord en met een verschillende frequentie gecheckt of ze nog aan het werk zijn, of er nog sprake is van een uitkeringssituatie e.d.

Op deze wijze houden wij alle jongeren in beeld. Is er echt geen contact mogelijk met een jongere én is er geen sprake van uitkering/school/werk, dan schakelen wij partners in om contact te vinden. Uiteindelijk lukt het bij vrijwel elke jongere in onze regio wel om in contact te komen.

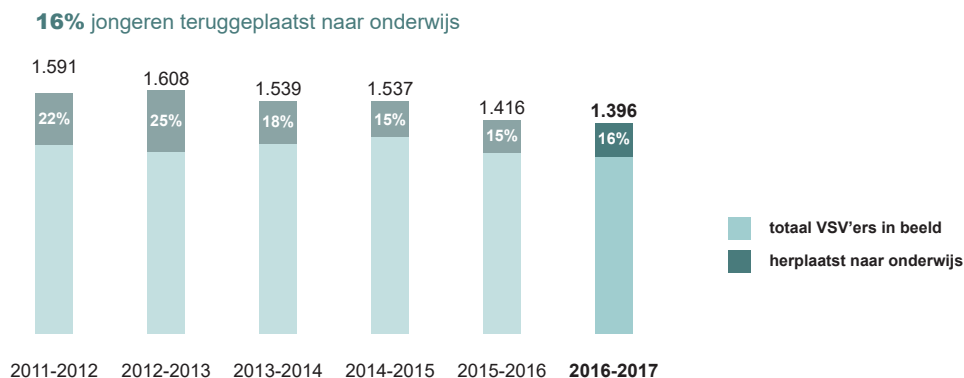
Terugblik voorgaande jaren

"Voorkomen is beter dan genezen"

De afgelopen jaren is een duidelijke daling van het totaal aantal voortijdig schoolverlaters in beeld bij RMC waarneembaar. De bekendheid van het "belang van het behalen van een startkwalificatie" en de acties die hiervoor preventief door het onderwijs & RMC worden ingezet, lijken hun vruchten af te werpen.

Gelet op het percentage jongeren dat terugkeert naar het onderwijs, is dit in schooljaar 2016-2017 lichtelijk gestegen naar 15,9%. Dit is echter wel een stuk lager dan het percentage een aantal jaren geleden (meer dan 20%).

AANTAL JONGEREN TERUGGEPLAATST NAAR ONDERWIJS

Wat is hiervan de oorzaak? Waarom herplaatsen we minder jongeren naar onderwijs?

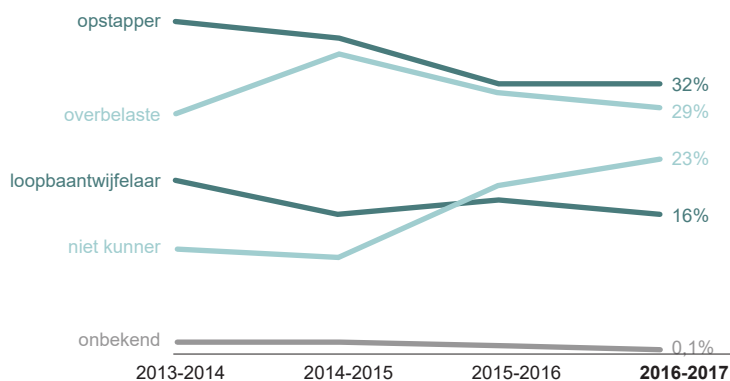
Het is goed om eens te kijken naar de kenmerken van de RMC-doelgroep. Om meer inzicht te krijgen in het type jongeren die we als RMC in beeld hebben, gebruiken we de volgende typering:

1. Loopbaantwijfelaar (jongere die uitvalt vanwege studie- of beroepskeuze)
2. Niet-kunner (kan het niveau van de opleiding niet aan of is niet in staat om een opleiding op het niveau van een startkwalificatie)
3. Opstapper (jongere die 'klaar is met het zitten in de schoolbanken en aan het werk wil')
4. Overbelaste (er sprake van problemen op één of meerdere leefgebieden)

Doelgroep steeds complexer & daardoor lastiger te herplaatsen naar onderwijs

Kijken we naar de ontwikkeling over de afgelopen jaren, dan zien we dat het percentage 'loopbaantwijfelaars' en 'opstappers' binnen de doelgroep lichtelijk dalen, ten koste van het percentage 'niet-kunners' en 'overbelasten'.

'loopbaantwijfelaars' en 'opstappers' dalen licht

Jongeren in een kwetsbare positie

RMC krijgt een nieuwe taak op het gebied 'jongeren in een kwetsbare positie.'

Wie zijn de jongeren?

Het gaat in Nederland om ongeveer 30.000 jongeren per jaar die vanwege een bijzondere thuissituatie, gedragsproblemen of specifieke leerbehoeften kwetsbaar zijn om uit te vallen zonder afgeronde opleiding of goed arbeidsperspectief. Zij bevinden zich op het snijvlak van onderwijs, arbeidsmarkt en (jeugd)zorg en hebben extra aandacht nodig om goed te worden voorbereid op de toenemende eisen die de samenleving, het onderwijs en de arbeidsmarkt aan hen stellen.

Het Ministerie van Onderwijs heeft de volgende doelgroepen benoemd:

1. Leerlingen van vmbo basisberoeps & leerwerktrajecten
2. Leerlingen van het praktijkonderwijs
3. Leerlingen van het speciaal voortgezet onderwijs
4. Leerlingen van de entree

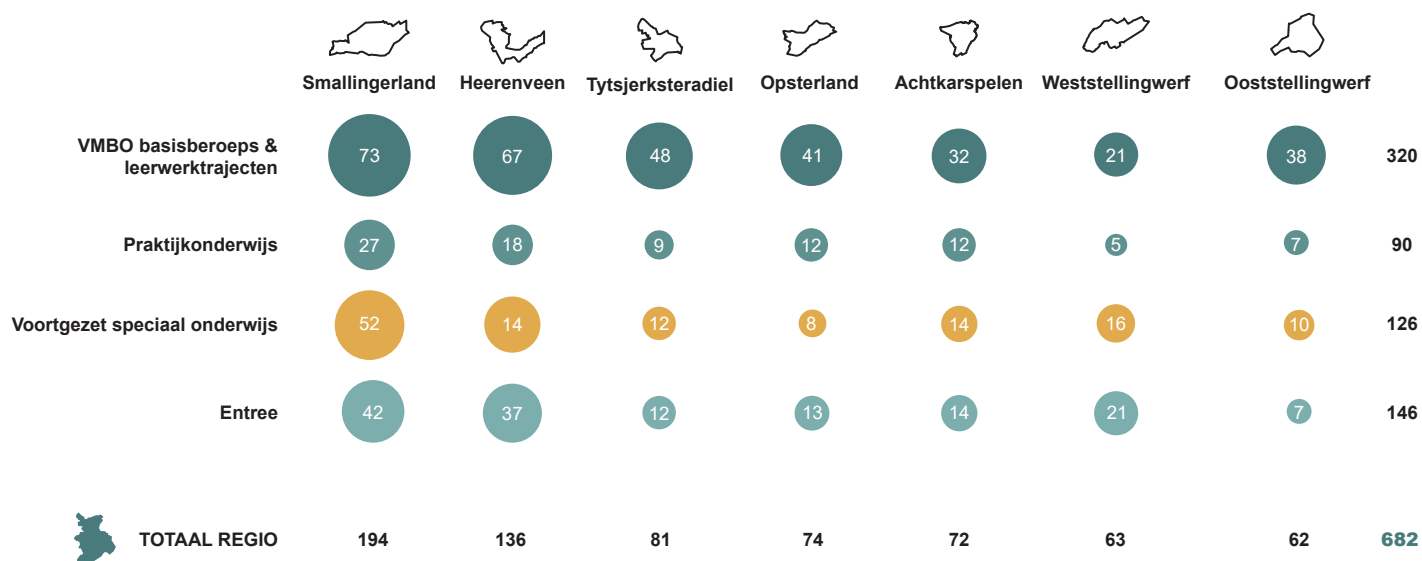
De RMC-functie heeft als taak om deze jongeren tijdens de overstap van onderwijs naar vervolgonderwijs, de arbeidsmarkt of een andere bestemming te volgen en indien nodig extra te begeleiden.

Hoe ziet de doelgroep in onze regio er uit?

De RMC heeft gegevens beschikbaar van de jongeren van deze niveaus die in 2017 een overstap hebben gemaakt. Sommige van deze jongeren zijn ook bemiddeld in het project Take the next step (zie hoofdstuk 7.)

JONGEREN IN KWETSBARE POSITIES PER GEMEENTE

682 overstappen doelgroep jongeren in kwetsbare positie

Landelijke telling ministerie van Onderwijs (Convenantstelling) 2016-2017

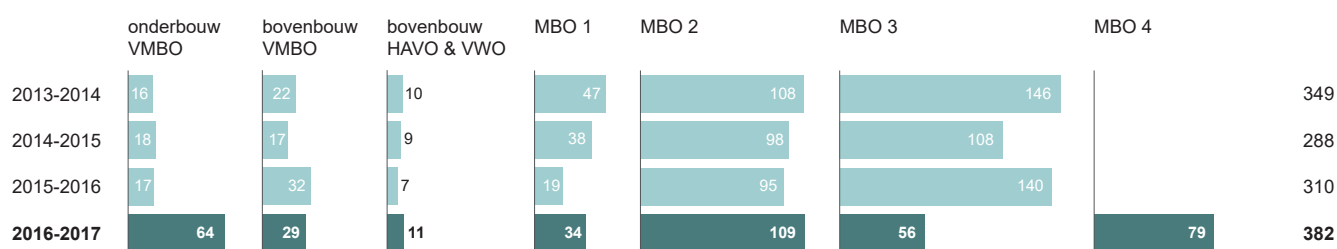
Sinds de invoering van de "aanval op schooluitval" in 2008 werkt het Ministerie van Onderwijs met zogeheten convenantsjaren. Dit is een jaar dat loopt van 1 oktober tot 1 oktober. (Dit heeft te maken met de in- en uitschrijfdatum voor bekostiging van het onderwijs).

Het aantal voortijdig schoolverlaters in een convenantsjaar wordt vergeleken met andere rmc-regio's. Er zijn landelijke normen vastgesteld per niveau.

De telling voor het convenantsjaar is anders dan de normale vsv-cijfers. Dit heeft 2 oorzaken:

- Het betreft een andere tijdsperiode (schooljaar vs. Convenantsjaar)
- Voor de landelijke convenantstelling tellen bepaalde type voortijdig schoolverlaters niet mee, zoals jongeren van het praktijkonderwijs, eerstejaars nieuwkomers niet ingeschreven bij een onderwijsinstelling en leerlingen die langer dan 4 weken thuis zitten.

AANTAL VSV'ERS VOLGENS DE LANDELIJKE TELLING PER CONVENANTSJAAR

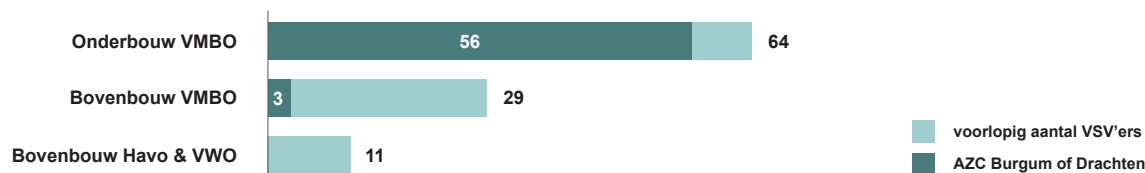
*Het ingevulde aantal bij 2016-2017 is een voorlopig cijfer. Hier zullen nog correcties op plaats vinden.

**Tot schooljaar 2016-2017 werden niveau 3 & 4 als totaal weergegeven. Vanaf het afgelopen schooljaar zijn ze afzonderlijk te raadplegen.

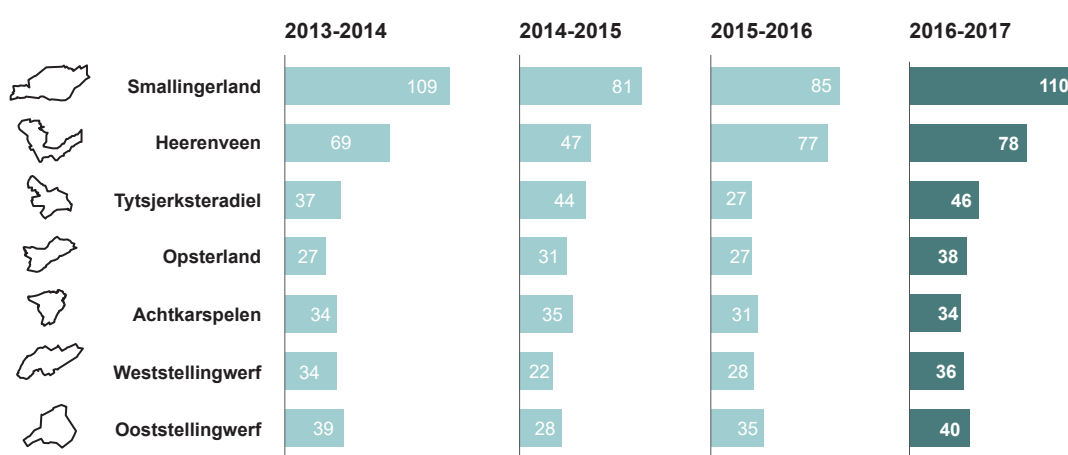
Verklaring voor hoog aantal uitval op het voortgezet onderwijs: AZC's in de regio

Het aantal uitvallers op het voortgezet onderwijs is opvallend hoog in onze regio. De meeste jongeren op het voortgezet onderwijs zijn immers onder de 18 jaar en mogen het onderwijs helemaal niet verlaten vanwege de leerplicht. Een verklaring hiervoor is te vinden als we kijken naar de woonadressen van deze jongeren. Dit betreft voor een groot deel jongeren die op het AZC in Burgum of Drachten woont. Vrijwel al deze jongeren zijn vertrokken, maar de uitschrijving is niet geregeld. Ze tellen daarom mee in de (voorlopige) cijfers van onze regio.

59 jongeren uit een AZC

Landelijke telling per gemeente

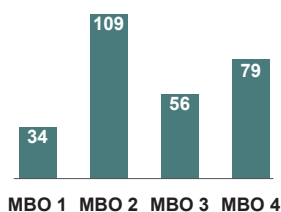

* Betreft de voorlopige cijfers, deze worden nog gecorrigeerd op doelgroepen die niet meetellen zoals bijvoorbeeld de 1e jaars nieuwkomers. Definitieve cijfers zijn beschikbaar in februari 2018.

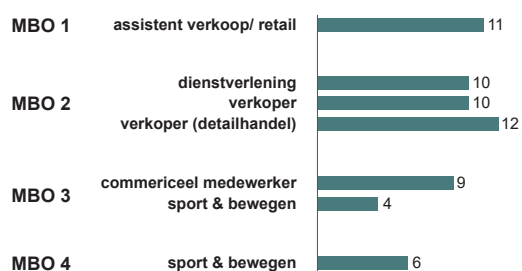
Waar vallen jongeren uit?

Er is een grote verdeeldheid in het type opleiding waar jongeren uitvallen. Bij de meeste opleidingen gaat het om 1 of 2 jongeren die uitvallen. Er zijn echter enkele opleidingen aan te wijzen met meer uitvallers. Dit zijn voornamelijk opleidingen in de detailhandel en sportonderwijs.

278 uitvallers binnen MBO in 2016-2017

62 uitvallers binnen detailhandel en sportonderwijs

RESULTATEN ACTIEPLAN LEERPlicht & RMC 2017

Ieder jaar wordt een regionaal actieplan leerplicht & RMC opgesteld waarin we aanvullende acties op het gebied van leerplicht & RMC beschrijven. Dit actieplan wordt vastgesteld in de colleges van B&W van al onze regiogemeenten, die het vervolgens ter informatie aan de gemeenteraden sturen. Door dit actieplan door onze volksvertegenwoordiging vast te laten stellen, verkrijgen wij draagvlak voor onze aanvullende acties.

Hieronder vindt u de resultaten van de acties die wij in 2017 hebben uitgevoerd.

1. Juridisch kader RMC-functie & leerplicht

In rmc-regio De Friese Wouden hebben onze bestuurders besloten tot het samenwerken aan Leerplicht en de RMC-functie op het gebied van 4 thema's: beleid, uitvoering, organisatie en resultaten. Aanleiding tot samenwerking is o.a. het ontbreken van afgestemd beleid rondom leerplicht, behoefte aan efficiency, kwetsbaarheid van de uitvoering van leerplicht, grensoverschrijdende leerlingstromen, de relatie tussen leerplicht & kwalificatieplicht & RMC en een uniforme regionale bestuurlijke aansturing.

In 2016 heeft een externe deskundige de verschillende mogelijkheden voor een juridische basis voor de samenwerking van leerplicht en de RMC-functie tussen de regiogemeenten op een rij gezet en een overzicht van gradaties in de samenwerking gemaakt. Deze rapportage is per gemeente intern besproken (bestuurlijk, management, beleid en uitvoering). Gemeenten verschillen in hun opvattingen over de uiteindelijke vormgeving van de samenwerking, maar er bestaat consensus over het leidend laten zijn van de oplossing in plaats van het strak vasthouden aan onderscheid tussen lokaal en regionaal. Dit moet nu uitgewerkt worden. De basis zal worden gevormd door een samenwerkingsovereenkomst waaronder documenten komen te hangen met de samenwerkingsafspraken over specifieke items. In 2016 en 2017 zijn veel van deze documenten gezamenlijk opgesteld, zoals de werkprocessen leerplicht & RMC. In 2018 worden aanvullende documenten (de instructie) en de samenwerkingsovereenkomst opgesteld. voorleggen aan de bestuurders.

2. Redactie & Vormgeving regionaal jaarverslag

In 2017 is een regionale werkgroep actief geweest rondom de verbetering van de vormgeving van het regionale jaarverslag leerplicht & RMC. Vervolgens zijn de aanbevelingen van deze werkgroep uitgewerkt door de rmc-coördinator.

Dit heeft opgeleverd dat in het jaarverslag 2016-2017 geen aparte bijlages met cijfers zijn, maar dat deze in het verslag zelf zijn verwerkt. Daarnaast zijn allerhande grafieken toegevoegd, zodat men eenvoudiger kan vergelijken met andere gemeenten of met eerdere jaren. Dit geeft een goed overzicht van de regio en de afzonderlijke gemeenten.

3. Studiedag

Vanwege de Kick-Off van het regionale programma in april 2017 en de regionale studiemiddag rondom leerplichtdefinities in juli 2017 is besloten om in het najaar van 2017 geen aparte studiedag meer te organiseren. Voor 2018 staat deze wel weer op de planning.

4. Loopbaanoriëntatie en -begeleiding (lob) in het vmbo

Begin 2017 heeft On Stage Heerenveen – Joure plaatsgevonden. On Stage is een landelijk concept, waarbij jongeren op een leuke manier (Beroepenfeest, DoeDag) in contact komen met lokale ondernemers. Focus ligt hierbij op mbo-beroepen. On Stage helpt jongeren om zo een betere keuze voor een vervolgopleiding te maken. Leerlingen van OSG Sevenwolden, Bornego College, Nordwin College en Zuyderzee College (Lemmer) deden mee tijdens deze eerste editie. Vanuit RMC De Friese Wouden is dit initiatief ondersteund met een subsidie van €10.000. Dit is bedoeld als 'opstartsubsidie'

voor het realiseren van vernieuwde lob-activiteiten. De komende jaren heeft het thema loopbaanoriëntatie en –begeleiding (lob) extra aandacht op het vmbo. Het wordt zelfs een verplicht onderdeel van het curriculum. Voor 2018 heeft de RMC-functie opnieuw de mogelijkheid om ‘opstartsubsidie’ aan te vragen voor lokale initiatieven op het gebied van lob. Er is reeds opnieuw budget aangevraagd voor On Stage Heerenveen – Joure, aangezien er nog een extra school uit onze regio aan mee gaat doen; te weten het Linde College uit Wolvega.

5. Training meldcode huiselijk geweld & kindermishandeling

In 2017 hebben leerplichtambtenaren en rmc-trajectbegeleiders de training Meldcode Huiselijk Geweld & Kindermishandeling gevolgd. Deze training wordt gegeven door professionals van het Regiecentrum voor Bescherming & Veiligheid (voorheen: Bureau Jeugdzorg). Door het volgen van deze training zijn onze medewerkers op de hoogte over hoe men vermoedens van kindermishandeling of huiselijk geweld kan melden. Leerplichtambtenaren en rmc-trajectbegeleiders komen immers veel bij jeugdigen over de vloer en hebben een belangrijke, signalerende functie.

6. Verdiepingsmiddag afstemming leerplichtdefinities

In juli 2017 is een verdiepingsmiddag rondom de afstemming van leerplichtdefinities georganiseerd. Een kort verslag van deze middag is te vinden op pagina 3 van dit document. In 2018 zal opnieuw een middag worden georganiseerd rondom deze definities, onder leiding van een deskundige op dit gebied. Reden hiervoor is dat de definities vaak wijzigen en het hierdoor lastig blijft om te bepalen hoe je een bepaalde zaak telt. Dit is bijvoorbeeld van belang voor de jaarlijkse leerplichttelling (art. 25) en dit jaarverslag.

7. Intensivering samenwerking afdelingen participatie regiogemeenten

In schooljaar 2016-2017 hebben de medewerkers van het RMC (coördinatie & uitvoering) opnieuw ingestoken op het intensiveren van contact met collega's (beleid & uitvoering) van de afdelingen participatie van de regiogemeenten. Tijdens deze contactmomenten worden de voortijdig schoolverlaters en jongeren in een kwetsbare positie (= de nieuwe doelgroep van RMC) besproken & wordt gekeken welke projecten/trajecten deze specifieke gemeente heeft voor de doelgroep. Soms worden nieuwe acties afgesproken, of contacten gelegd met andere partijen binnen de regiogemeenten (welzijnswerk, gebiedsteams). De komende jaren blijft de afstemming & samenwerking met de afdelingen participatie van onze regiogemeenten erg belangrijk. Zij spelen een belangrijke rol bij de nieuwe doelgroep jongeren in een kwetsbare positie. Er zal actief worden ingezet op samenwerking, zowel op coördinatie/beleidsniveau als in de uitvoering.

REGIONAAL PROGRAMMA VSV & JONGEREN IN EEN KWETSBARE POSITIE

Sinds 2008 is het landelijke programma “Aanval op Schooluitval” actief: een pakket aan extra maatregelen dat schooluitval actief bestrijdt. Het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap stelt voor dit programma extra regionale middelen beschikbaar. Dit geld is bestemd voor regionale plannen. Regionale partijen (onderwijs & gemeenten) stellen samen een regionaal programma op. Dit programma geldt voor 4 jaar. In 2016 is het nieuwe programma voor de periode 2017-2020 opgesteld & vastgesteld door de bestuurders van de samenwerkingspartners.

Er is gekozen voor 3 hoofdlijnen de komende jaren: Stay in school, Take the next step & Back to school.

Stay in school

Het doel van Stay in school is om ervoor te zorgen dat jongeren niet uitvallen. In onze regio bestaat op dit moment de aanpak uit 2 projecten: maatwerktrajecten & verzuim 18+.

Verzuim 18+ is om óók bij meerderjarige jongeren eerder in te grijpen bij verzuim (verzuim is een belangrijke voorbode van voortijdig schoolverlaten). De RMC-functie voert dit uit en heeft inmiddels een trajectbegeleider toegevoegd aan het team. Alle trajectbegeleiders krijgen hierdoor meer ruimte om preventief te werken aan verzuim 18+. De resultaten worden gemonitord.

De maatwerktrajecten kunnen door het vo en mbo worden aangevraagd, als aanvulling op de bestaande zorgstructuur binnen school & via de gebiedsteams van de gemeente. Het doel is dat jongeren die een traject hebben gevolgd ook daadwerkelijk op school blijven, zodat we het aantal voortijdig schoolverlaters nog verder naar beneden kunnen brengen. De maatwerktrajecten bleken in 2017 niet goed van de grond te komen. Begin 2018 volgt een evaluatie. De projectleider Stay in School onderzoekt of er een gewijzigde aanpak komt voor dit onderdeel.

Take the next step

Het project Take the next step richt zich op de nieuwe doelgroep van RMC: “de jongeren in een kwetsbare positie.” Dit is een omvangrijke, zeer uiteenlopende doelgroep. Het gaat om jongeren van vmbo basisberoeps & leerwerktrajecten, de ISK (internationale schakelklas), het praktijkonderwijs, het voortgezet speciaal onderwijs, het entreeonderwijs (mbo 1) of jongeren op andere niveaus van het mbo met problematiek (bijvoorbeeld ASS). Voor deze jongeren zijn overstapmomenten (van de éne school naar de andere school, of van school naar de arbeidsmarkt) erg kwetsbaar. Met deze gerichte aanpak dient er een regionaal vangnet te worden gerealiseerd zodat niemand tussen wal & schip raakt.

In mei 2017 zijn de overstapcoaches Take the next step begonnen. Er zijn 2 teams gevormd. Het éne team richt zich op vmbo bb/isk en het andere team op pro/vso/entree. De overstapcoaches zijn gedetacheerd door verschillende organisaties in onze regio (vo, vso, mbo en gemeente) en brengen hiermee expertise & netwerk rondom de doelgroep jongeren in een kwetsbare positie mee. De 1e maanden stonden in het teken van kennismaken & het begeleiden van de 1e jongeren. Het is de bedoeling om jongeren in een kwetsbare positie duurzaam te volgen totdat iemand 23 jaar is geworden of een startkwalificatie heeft behaald. Mocht blijken dat iemand opnieuw ondersteuning nodig heeft, dan kan dit eerder worden ingezet. In de regio is enthousiast gereageerd op deze 'extra handen aan het bed' maar zal nog wel gewerkt moeten worden aan enkele knelpunten. Deze knelpunten zijn bijvoorbeeld onduidelijkheid over taken & verantwoordelijkheden (school, leerplicht/rmc en overstapcoach) en de discussie tussen warm overdragen vs. privacy van jongeren. De knelpunten zijn benoemd en besproken met de regiegroep tijdens de tussentijdse evaluatie in september. Eind 2017 / begin 2018 volgt een tweede evaluatie en zullen aanbevelingen worden gedaan voor 2018 en daarna.

Back to school

De programmalijn "Back to School" heeft betrekking op onze reguliere aanpak VSV. De komende jaren willen wij onze werkwijze / instrumenten verbeteren voor de jongeren die reeds de school hebben verlaten. Een belangrijk onderdeel hierin is om de doelgroep te betrekken bij ons beleid. Daarom zijn wij in september 2017 gestart met een project om vsv'ers die in een traject hebben gezeten bij het RMC te interviewen over hun ervaringen met de trajectbegeleider(s), de gestuurde brieven/app-contacten e.d. Wij worden hierbij ondersteund door Young Works, een organisatie met ervaring op het gebied van kwalitatief onderzoek bij jeugd/jongeren. In december 2017 zullen de resultaten hiervan worden opgeleverd. Daarnaast zijn wij in september 2017 gestart met het project ePortfolio/EVC, een instrument waarmee jongeren hun competenties e.d. inzichtelijk kunnen maken en evt. alsnog hun startkwalificatie kunnen behalen. Dit project kent een looptijd van 2 jaar. In komende maanden zullen de kaders van het project worden uitgewerkt. Idealiter zien wij ook een rol voor een digitaal portfolio tijdens de schoolloopbaan en vervolgens stap naar arbeid, gekoppeld aan het in Vmbo verplichte loopbaandossier.

Projectteam Take the next step

COLOFON

Heeft u vragen naar aanleiding van dit rapport?
Neem dan contact met Dineke Wagenaar,
RMC coördinator voor de Friese Wouden.

d.wagenaar@smallingerland.nl

Of kijk op onze vernieuwde website:
www.rmcdiefriesewouden.nl